თავისუფალი საქართველო

№6

24 - 30 მარტი
1995 წ.

ინდექსი 66421

ფასი 700 რუბლის
შესაბამისი კუპონი

გაზეთი
რეგისტრირებულია
იუსტიციის სამინისტროს
მიერ
სარეგისტრაციო მოწმობის
№ 0441

WEEKLY NEWSPAPER TAVISUPALI SAKARTVELO (FREE GEORGIA)

ეროვნული ბიბლიოთეკა

აფხაზეთი: ოფიციოზი კვლავ ქალებ სამიზნეს ირჩევს

ედუარდ შევარდნაძეს და საქართველოს ტელევიზიას

აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკის უზენაეს საბჭოში გაიმარჯვა სეპარატისტულმა ტენდენციამ და ანტიქართულმა კურსმა, უნდათ რომ შემოიღონ აფხაზეთის მოქალაქეობის კანონი, მიღებულია მრავალი არაკონსტიტუციური აქტი, შეიქმნა აფხაზეთის გვარდია, მოიხსნა ქართველი მინისტრების უმრავლესობა, რაც პირდაპირი შედეგია თქვენს მიერ მოწყობილი პუტჩისა და გადატრიალებისა, კანონიერი კონსტიტუციის ვითომდაც შეჩერებისა, ძველი კონსტიტუციის ვითომდაც აღდგენის. კანონიერი ხელისუფლების იგნორირებისა. საქართველოს მოქმედ კონსტიტუციაში ჩანერილია აფხაზეთის ავტონომიური რესპუბლიკა, როგორც საქართველოს განუყოფელი ნაწილი, სამართლებრივად განსაზღვრულია მისი დაქვემდებარება საქართველოს ცენტრალური ხელისუფლებისადმი. ამ კონსტიტუციის შეჩერებით თქვენ ჩაიდინეთ უდიდესი დანაშაული ქართველი ერის წინაშე, რითაც აფხაზეთი და სამაჩაბლო ჩამოაშორეთ საქართველოს. აფხაზეთის დღევანდელი ხელისუფალნი იმით ამართლებენ თავიანთ სეპარატიზმს, რომ საქართველოს ახალი კონსტიტუცია აღარ არსებობს, ხოლო ძველში აფხაზეთის ავტონომია საერთოდ არ არის ნახსენები.

გიცხადებთ კატეგორიულ პროტესტს და ვგმობ თქვენს მოღალატურ ნაბიჯს, რომელმაც საქართველოს დააკარგვინა ძირძველი აფხაზეთი და სამაჩაბლო. მთელი პასუხისმგებლობა საქართველოს მთლიანობის დარღვევისთვის, მისი ლიბანიზაციისთვის გეკისრებათ თქვენ და თქვენს ხუნტას, ე. წ. სახელმწიფო საბჭოს.

საქართველოს რესპუბლიკის პრეზიდენტი
ზვიად გამსახურდია
9 მაისი, 1992 წელი

"აფხაზეთის ომის წამოიწყებნიც და სეპარატისტებიც რუსეთის მიზნების განხორციელებას უწყობენ ხელს"

ზვიად გამსახურდია
10 იანვარი, 1993
"საქართველოს სამრეკლო", N2(4), 1993

ვითარება აფხაზეთში კვლავ დაიძაბა. საქართველოს მმართველთა უუნარობითა თუ გამიზნული პასიურობით და რუსეთის "სამშვიდობო" მისიის მხარდაჭერით ზურგამაგრებული აფხაზები უკვე მერამდენედ უტევენ მათ მიერ მითვისებულ ტერიტორიაზე ისედაც მონობაში მყოფ, უუფლებო ქართველებს.

ოფიციალური ინფორმაცია: "გალის რაიონიდან გამოძევებულია 1500-მდე ქართველი მცხოვრები, ოკუპირებულია რამდენიმე ათეული, არიან გაუპატიურებული, დაჭრილი, დასახიჩრებული ადამიანები"...

შემდეგი ოფიციალური ინფორმაცია: ოთარ ფაცაცია ატარებს თათბირს გერმანიასა და საქართველოს შორის ფეხბურთის მატჩის მომზადების საკითხებზე!

* * *

ნიშანდობლივია, რომ აფხაზთა ეს მორიგი გამამბეა ხდება რუსეთის ფედერაციის თავდაცვის მინისტრის, პავლე გრაჩოვის თბილისში ვიზიტის ფონზე. ორშაბათის ინტერვიუში შევარდნაძემ ეს დამთხვევა ახსნა როგორც რუსეთ-საქართველოს ორის ურთიერთობის დაძაბვისკენ მიმართული პროვოკაცია. მან ხაზი გაუსვა, რომ საქართველოს დამოკიდებულება რუსეთის მიმართ უცვლელი (ანუ, ისედ ვიგულისხმოთ, სტელიტური) რჩება და აღნიშნა, რომ აფხაზეთში დისლოცირებული სამშვიდობო ძალების მოქმედება არ შეესაბამება თავად რუსეთის ინტერესებს.

თუ გავიხსენებთ, ასევე არ შეესაბამებოდა რუსეთის ინტერესებს გაგრისა და სოხუმის დაცემა, აფხაზეთში ქართველთა გენოციდი, მათი დეპორტაცია და ა. შ. როგორც გამოცდილება გვიჩვენებს, რუსეთის ამ ინტერესს ჩვეულებრივ "ჯაბანის" ერთი ოჯახ აფხაზების უძლეველი არმია და თავს ანალი ბედურება გვატყდება ხოლმე.

როგორც ვხედავთ, ოფიციოზი აფხაზების სახით კვლავ ქმნის ყალბ სამიზნეს, რათა ხელი დააფაროს აფხაზეთის ტრაგედიის მთავარ ორგანიზატორსა და შემსრულებელს - რუსეთს. მეორეს მხრივ, ეგზებულად იმოქმედა ერთმანეთისგან რუსეთის ტერტორალური ხელისუფლება და აფხაზეთში დისლოცირებული საოკუპაციო ჯარების ხელმძღვანელობა, რომელიც ვითომდაც თვითნებურად მოქმედებს, ალბათ, რეაქციონერთა დაკვეთით და იქნებ რუსეთის სახელმწიფოებრივ ინტერესებსაც კი ეწინააღმდეგება.

* * *

პარალელურად ამისა, აფხაზეთის უზენაესი საბჭოს თავმჯდომარედ წოდებული თ. ნადარეიშვილის ჯგუფი ლტოლვილების დაბრუნების თაობაზე მოლაპარაკებებს აწარმოებს მოსკოვში ელცინის აპარატის წარმომადგენლებთან. ძნელი მისახვედრი არ არის, თუ რა შედეგს უნდა ელოდონ ლტოლვილები.

ამ მოვლენათა ფონზე შევარდნაძის მიერ ორშაბათის ინტერვიუში გაკეთებული განცხადება, რომ რუსეთთან სტრატეგიული სამხედრო შეთანხმების დადება ხელს შეუწყობს სამაჩაბლოსა და აფხაზეთის პრობლემების სწრაფ გადაწყვეტას, ნიშნავს ძველი, დახრული ძელის გადაგდებას ისედაც დეზორიენტირებულ ლტოლვილებისთვის: ხომ უნდა მიეცეს რაიმე გამართლება რუსეთთან მორიგი სამხედრო ხელშეკრულების ხელმოწერას, საქართველოში მისი სტრატეგიული ბაზების სტატუსის განმტკიცებას იმ საშინელებათა ფონზე, რომელსაც ადგილი აქვს აფხაზეთში და რომელშიც უხდება ცხოვრება ასეულ ათასობით დევნილს. ამასთან, უსახლკაროდ დარჩენილ, გაუბედურებულ ხალხსაც ხომ უნდა ჰქონდეს რაღაცის იმედი, ან თუნდაც ილუზია...

ერთი სიტყვით, საქართველოს ოფიციოზი კვლავ ცუდი და კარგი რუსეთის მოდელს სთავაზობს საკუთარი მიწიდან აყრილ ხალხს; ისიც, ახალ ილუზიებს აყოლილი, თხზავს მორიგ პეტიციას რუსეთის "კარგი" ხელისუფლებისადმი და მოითხოვს "ცუდი" გენერლების, ამჯერად იაკუშევის, ალაგმას ან გადაყენებას სამშვიდობო ძალების სარდლობიდან.

"კარგი" გენერალი გრაჩოვი კი თბილისში სამუშაო ვიზიტის დროს აცხადებს, რომ რუსეთის პოზიცია უცვლელი რჩება და იგი კვლავინდებურად აღიარებს საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობას. თუ გავიხსენებთ ამ აღიარების ფონზე ხელმოწერილი მრავალი სამშვიდობო ხელშეკრულების საკალალო შედეგებს, ა ხლო მომავალში რუსეთისგან მორიგ სიურპრიზს უნდა ველოდოთ.

გაერთიანებული ერების ორგანიზაციის ოფისი ჟენევაში

ადამიანის უფლებების ცენტრი

10 მარტი 1995

OFFICE DES NATIONS UNIES A GENÈVE — UNITED NATIONS OFFICE AT GENEVA
CENTRE POUR LES DROITS DE L'HOMME — CENTRE FOR HUMAN RIGHTS

Dear Mr. Gamsakhurdia

I have the honour to inform you that the communication, dated 9 March 1995 (and prior updated correspondence), which you submitted to the Human Rights Committee for consideration under the Optional Protocol to the International Covenant on Civil and Political Rights, has been registered as communication No. 627/1995. You are kindly asked to refer to the registration number in any future correspondence.

Pursuant to rule 91 of the Committee's rules of procedure, a copy of the communication has been transmitted to the State party today with the request that any information or observations in respect of the question of admissibility should reach the Committee within two months.

Under rule 86 of the Committee's rules of procedure, the State party has also been requested not to carry out the death sentence against you while your communication is under examination by the Committee.

Any reply received from the State party will be communicated to you in due course to enable you to comment thereon if you so wish.

I note that the complaint which you have submitted is rather summary. It would be helpful if you could provide more detailed information. You are also kindly requested to sign any future correspondence with your signature, or to duly authorize someone to represent you before the Committee.

Yours sincerely,
for Mr. Tarcisio Bertone, SDB
Chief, Communications Branch
Office for Human Rights

(ანალოგიური შინაარსის წერილი მიღებულია პეტრე გელბახიანის სახელზეც).

ძვირფასო ბატონო დოკვაძე,

მაქვს პატივი გაცნობოთ, რომ 1995 წლის 9 მარტით დათარიღებული ცნობა, რომელიც თქვენ წარმოუდგინეთ ადამიანის უფლებების კომიტეტს სამოქალაქო და პოლიტიკური უფლებების საერთაშორისო კონვენციის ფაკულტატური ოქმის შესაბამისად, რეგისტრირებულია №627/1995 ცნობის სახით. უმორჩილესად გთხოვთ, ყოველი შემდგომი კორესპონდენცია გამოაგზავნოთ რეგისტრაციის ამ ნომერზე.

კომიტეტის პროცედურის 91-ე წესის თანახმად, ცნობის ასლი დღეს გადაეგზავნა სახელმწიფოს მმართველ წრეებს თხოვნით, რომ ნებისმიერ მოსაღებ ინფორმაციას ან ცნობას ამ საკითხთან დაკავშირებით, მოეღწია კომიტეტამდე ორი თვის მანძილზე.

კომიტეტის პროცედურის 86-ე წესის თანახმად, სახელმწიფოს მმართველ წრეებს ასევე ვთხოვთ არ მოიყვანონ სისრულეში სასიკვდილო განაჩენი თქვენს მიმართ, სანამ თქვენი ცნობა განსახილველად აქვს კომიტეტს.

ნებისმიერი პასუხი, რომელსაც მიიღებს სახელმწიფოს მმართველობა, გეცნობებათ დადგენილ ვადაში, რათა საშუალება მოგეცეთ, განიხილოთ შემდეგ, თუ ამის სურვილი გექნებათ.

თქვენს ყურადღებას მივაპყრობ ფაქტს, რომ თქვენს მიერ წარმოდგენილი საჩივარი ამომწურავი არ გახლავთ. მეტ დახმარებას გაგიწევდით, თუ უფრო დაწვრილებით ინფორმაციას მოგვაწვდით. ასევე უმორჩილესად გთხოვთ, ყოველი შემდგომი კორესპონდენცია დაამოწმოთ თქვენი ხელის მოწერით ან, თუ შესაძლებელი იქნება, წარმოადგინოთ კომიტეტის წინაშე თქვენს მიერ ნდობით აღჭურვილი პირის მეშვეობით.

გულწრფელად თქვენი
ჯეკობ თ.მიულერი
ცნობათა განყოფილების უფროსი

პროცესი დამთავრდა, ბრძოლა გრძელდება

ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის (OSCE) დელეგაციებს ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო ჰელსინკის ფედერაციისგან

15 მარტი, 1995

საგანგებო მიმართვა საქართველოში მიმდინარე სასამართლო პროცესის შესახებ

ადამიანის უფლებათა საერთაშორისო ჰელსინკის ფედერაცია (IHF) შეშფოთებულია წამებისა და უხეში მოპყრობის ფაქტების გამო მსჯავრდებულთა მიმართ, რომელთა ძირეული უფლებები საქართველოში სისხლის სამართლის საქმე №7493810 მიმდინარე პროცესის დროს უგულებელყოფილ იქნა. ორ მსჯავრდებულს პეტრე გელბახიანს და ირაკლი დოკვაძეს სასიკვდილო განაჩენი გამოუტანეს.

ჩვენ მოვუწოდებთ ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის (OSCE) მონაწილე ქვეყნებს მკაცრად განსაჯონ წამების ფაქტები და ამ საქმეში არსებული პროცესუალური დარღვევები; მოსთხოვონ საქართველოს ხელისუფლებას, შეასრულოს თავისი ვალდებულებები ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის (OSCE), სამოქალაქო და პოლიტიკურ უფლებათა საერთაშორისო კონვენციისა და მისი ფაკულტატური ოქმის წინაშე; შეცვალონ უკანონო განაჩენი, ჩაატარონ სამართლიანი ხელახალი პროცესი და გააუქმონ სიკვდილით დასჯა.

ევროგაერთიანების სახელით საფრანგეთის წარმომადგენლის დეკლარაცია საქართველოში არსებული მდგომარეობის შესახებ ევროპაში უშიშროებისა და თანამშრომლობის ორგანიზაციის მუდმივ საბჭოს

9 მარტი, 1995

ევროგაერთიანება ვერ იქნება გულგრილი ა.წ. 6 მარტს, ორშაბათს თბილისში ორი ადამიანისთვის სასიკვდილო განაჩენის გამოტანის მიმართ, ვერც იმ მრავალი უარყოფითი გამოხმაურების მიმართ, რაც ამ განაჩენს მოჰყვა მსოფლიოს ავტორიტეტული არასამთავრობო ორგანიზაციების მხრიდან.

ევროგაერთიანება მკაცრად იცავს ადამიანის უფლებებს, კერძოდ, მის ძირითად პრინციპს - სიცოცხლის უფლების ხელშეუხებლობას და შეშფოთებას გამოხატავს იმის თაობაზე, თუ რა ვითარებაში მიმდინარეობდა ძიება, ხოლო შემდგომში თვით სასამართლო პროცესი, რომელზედაც განსაკუთრებით ირღვეოდა მსჯავრდებულთა დაცვის უფლება.

აქედან გამომდინარე, ევროგაერთიანება სთხოვს ხელმძღვანელობას, რაც შეიძლება მალე მიაწოდოს მუდმივ საბჭოს ყველა საჭირო ინფორმაცია ამ საკითხის გარშემო.

ჩვენ ვიბრძვით საქართველოს დამოუკიდებლობისთვის

ინტერვიუ საქართველოს რესპუბლიკის უზენაესი საბჭოს წევრთან, ბატონ თენგიზ ჩაჩავასთან

კორ: - დღეს საქართველოში არაერთგვაროვანი სიტუაციაა. ქვეყანა ქაოსურ მდგომარეობაშია. ყველგან და ყველაფერში განუკითხაობა სუფევს. არც ერთი სახელმწიფო თუ საზოგადოებრივი დაწესებულება თავის ფუნქციას არ ასრულებს. ასეთ ვითარებაში ჩნდება ეჭვი, აქვს თუ არა რაიმე მნიშვნელობა იმ თითქმის ქიმერად ქცეული ინსტიტუტის შენარჩუნებას, რასაც კანონიერი უზენაესი საბჭო ჰქვია.

თენგიზ ჩაჩავა - გიპასუხებთ ამ შეკითხვაზე, მაგრამ მანამდე ერთი მოკლე განცხადება მინდა გავაკეთო. შემთხვევით წავიკითხე პრესაში, რომ თურმე მე, დღეანლობაში მყოფი საქართველოს უზენაესი საბჭოს წევრი, თენგიზ ჩაჩავა ყოფილვარ მიღებული რუსეთის ხელისუფლების უმაღლეს წრეებში. ეს, ცხადია, სიცრუეა. სწორედ რუსეთის ხელისუფლება იყო და რჩება იმ მთავარ ძალად, რომელმაც შექმნა საქართველოში ისეთი პოლიტიკური სიტუაცია, როდესაც შესაძლებელი გახდა საყოველთაო განუკითხაობა. იგი დაინტერესებულია საქართველოში ამგვარი სიტუაციის შენარჩუნებაში. ამიტომ, ბუნებრივია, იგნორირებას უკეთებს ან აშკარად ებრძვის ყველა ძალას, რომელიც პოტენციურად მაინც შემძლეა ამ განუკითხაობის აღკვეთისა. ამ ფონზე "ბრალდება", ან "მხილება" ჩვენი ალიანსისა რუსეთის ხელისუფლების უმაღლეს წრეებთან, სხვა რომ არაფერი ვთქვათ, სასაცილოა.

ახლა რაც შეეხება მთავარ საკითხს. სწორედ რომ დღეანდელ ვითარებაში აქვს პრინციპული მნიშვნელობა კანონიერი უზენაესი საბჭოს შენარჩუნებას. სანამ სახელმწიფოს მართავს ხელისუფლება, რომლის მოქმედება აშკარად უპირისპირდება საკუთარი ქვეყნის ინტერესებს, სასიცოცხლოდ აუცილებელია ისეთი სამართლებრივი ინსტიტუტის არსებობა, რომელიც იურიდიულად უფლებამოსილია გააუქმოს ამგვარი მმართველობის უმძიმესი შედეგები. უზენაესი საბჭო არის ერთადერთი ორგანო, რომელსაც შეუძლია მისცეს სამართლებრივი შეფასება დღევანდელი ხელისუფლების ყველა არაკანონიერ, ანტიეროვნულ ქმედებას და ფათილად ცნოს ყველა ხელშეკრულება თუ გარიგება, რომელიც საკართველოს ინტერესების საზიანოდ იქნა მიღწეული.

ამ მიმართულებით საქართველოს უზენაეს საბჭოს უკვე აქვს გადადგმული ნაბიჯები. იმ სესიებზე, რომელებიც პრეზიდენტის ინიციატივით და უშუალო მონაწილეობით იქნა მოწვეული დეკემბერში - უკანონოდ არის ცნობილი ყველა სამართლებრივი აქტი ან ხელშეკრულება, რომელიც ხელყოფს საქართველოს, როგორც დამოუკიდებელი ქვეყნის, სახელმწიფოებრივ ინტერესებს. იურიდიული და პოლიტიკური შეფასება აქვს მიცემული იმავითვე დამარცხებისთვის განწირულ ომს აფხაზეთთან, კაპიტულანტურ პოლიტიკურ კურსს სამაჩაბლოსთან მიმართებაში, რუსეთის საოკუპაციო ჯარების ყოფნას საქართველოს ტერიტორიაზე, 1992 წლის 31 მარტის რეფერენდუმის შედეგების გვერდის ავლით და უგულებელყოფით დსთ-ში საქართველოს გაწევრიანებას და სხვა.

ერთი სიტყვით, სანამ არსებობს კანონიერი უზენაესი საბჭო, არსებობს იურიდიული საფუძველი იმისთვის, რომ როცა საქართველო მოისურვებს გათავისუფლებას შევარდნაძის მმართველობის კაბალური შედეგებ[illegible]ნ, მას იურიდიულად გაფორმებული და დაკან[illegible] ჰქონდეს ეს გადაწყვეტილება.

- საქართველოში თითქმის ყოველდღიურად მძიმდება მდგომარეობა: არ ჩანს გამოსავალი აფხაზეთში შექმნილი ურთულესი ვითარებიდან; სახეზეა სრული ეკონომიკური კატასტროფა; მოუგვარებელია სოციალური პრობლემები - იკვეთება პოლიტიკური ვაკუუმი, იგრძნობა, რომ არსებულ ხელისუფლებაში პოლიტიკურ ძალთა ამჟამინდელი განლაგება უძლურია გადაჭრას თუნდაც ერთი პრობლემა მაინც. ასეთ ვითარებაში სულ უფრო ხშირად გაისმის საუბარი იმის შესახებ, რომ ქვეყანას გადაარჩენს დღეს ერთმანეთთან დაპირისპირებული, მაგრამ ეროვნულ ღირებულებებზე ორიენტირებული ძალების გაერთიანება და ერთობლივი ფრონტით მოქმედება, რაც შესაძლებელს გახდის ამ ძალების ქვეყნის სათავეში მოსვლას.

- მთავარია, რის საფუძველზე ხდება გაერთიანება. თუ გაერთიანება მოხდება ერთის მხრივ, დღევანდელი ხელისუფლების და მისი მმართველობის დამანგრეველი შედეგების უკანონოდ ცნობის, ხოლო მეორეს მხრივ, კანონიერი ხელისუფლების აღიარების საფუძველზე, მაშინ ამგვარი გაერთიანება მისაღები იქნება. ნებისმიერ სხვა საფუძველზე გაერთიანება უკანონობის დაკანონებას მოასწავებს, რაც ჩემთვის, როგორც უზენაესი საბჭოს, ანუ უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანოს წარმომადგენლისთვის პრინციპულად მიუღებელია.

ამგვარად, თუკი გაერთიანება ამ ერთადერთ კანონიერ საფუძველზე მოხდება, კანონიერების აღდგენის პროცედურის სათანადო სამართლებრივი გაფორმების შემდეგ, სახელმწიფოს უმაღლესი საკანონმდებლო ორგანო თავად დანიშნავს არჩევნებს კონსტიტუციის შესაბამისად.

აქედან გამომდინარე, რაიმე სხვა არჩევნებში მონაწილეობის მიღება კიდევ ერთ უკანონობას დაფიქსირებს, მეტიც, ქვეყანას იმ შანსსაც დაკარგვინებს, რომელიც დღეს აქვს - შესაძლებლობას, თუ მოისურვებს, გაემიჯნოს უკანონო რეჟიმის მმართველობის დამანგრეველ რეზულტატებს.

-ზოგიერთი თქვენი ოპონენტის აზრით, საქართველოში ისეთი სიტუაციაა, რომ ნებისმიერ პოლიტიკურ ძალას გაუჭირდება ეფექტური მმართველობის განხორციელება; მითუმეტეს ორგანოს, რომელიც თავად არ არის მონოლითური, რომელიც ხანგრძლივი დროის მანძილზე არ ფუნქციონირებდა და რომელსაც მართვის გამოცდილება ნაკლებად აქვს. მათი თქმით, უზენაესი საბჭოს დაბრუნება ქვეყნის სათავეში მდგომარეობის გაუმჯობესებას ვერ გამოიწვევს.

- ხელისუფლებაში მოსვლა თვითმიზანი არ არის. ჩვენ ვსაუბრობთ საკითხის სამართლებრივ და, რაც მთავარია, პოლიტიკურ მნიშვნელობაზე. უზენაესმა საბჭომ დეკემბერში მიიღო კანონი, რომლის თანახმად უკანონოდ ცხადდება ყველა დადგენილება, რომელიც აფერხებს საქართველოს სუვერენიტეტის განხორციელებას. თვით ჩვენი ორგანოს მიერ მიღებული სამართლებრივი აქტებიც უკანონოდ ჩაითვლება, თუ ისინი წინააღმდეგობაში მოვლენ საქართველოს დამოუკიდებლობის დეკლარაციასთან. ასე რომ, იმ შემთხვევაშიც კი, თუ ჩვენ თვითონ განვახორციელებთ ანტიეროვნულ პოლიტიკას, კანონგარეშე გამოვცხადდებით.

ამრიგად, აქ საუბარია არა ცალკეულ პიროვნებაზე ან პიროვნებათა ჯგუფზე, არამედ მაგისტრალურ პოლიტიკაზე.

საქართველოში - საქართველოს იურისდიქცია უნდა განხორციელდეს. ეს არის უმთავრესი. უპირობოდ უნდა დაისვას საკითხი სახელმწიფოდან უცხო ქვეყნის ჯარების გაყვანის შესახებ. სანამ საქართველოს მართავს ძალა, რომლის მიერ ხელისუფლების შენარჩუნება აქ უცხო ჯარების ყოფნაზეა დამოკიდებული, მანამ არც ერთი პრობლემა არ გადაწყდება.

უზენაესი საბჭო, რასაკვირველია, დანიშნავს ახალ არჩევნებს, მაგრამ ვიმეორებ, ეს მოხდება მხოლოდ მას შემდეგ, რაც გაუქმდება ხელშეკრულება დსთს-თან, სახელმწიფოს დატოვებს უცხო ქვეყნის ჯარი, ამუშავდება კონსტიტუცია.

ჩვენ ვიბრძვით დამოუკიდებლობის აღსადგენად და არა ძალაუფლების მოსაპოვებლად.

- სულ ახლახანს დასრულდა გახმაურებული პოლიტიკური პროცესი "ზვიად გამსახურდიასა და მის მომხრეთა" მიმართ. ორ ახალგაზრდას დახვრეტა მიუსაჯეს. თქვენ იურიდიული კომისიის წევრი იყავით. რამდენი ადამიანი დაისაჯა ზვიად გამსახურდიას მმართველობის დროს სიკვდილით.

- არც ერთი. ჩვენ ვმუშაობდით იმაზე, რომ დროთა განმავლობაში საერთოდ გაგვეუქმებინა სიკვდილით დასჯა. ამ პროცესზე ბევრს ლაპარაკობენ. უმაგალითო დარღვევებით მიდიოდა გამოძიებაც და სასამართლოც, მაგრამ მთავარი ისაა, რომ ადგილი აქვს იურიდიულ ნონსენსს. ტერორიზმისთვის ასამართლებენ ადამიანებს, რომლებიც სამხედრო გადატრიალების შემდეგ კანონიერების აღდგენისთვის იბრძოდნენ. ამგვარ აბსურდს, ალბათ, ანალოგი არა აქვს მსოფლიოში.

- კვლავ არჩევნებს დავუბრუნდეთ. არსებობს აზრი, რომ არჩევნებში ეროვნული ძალების ცალკეული წარმომადგენლების მონაწილეობა საქართველოს პოლიტიკურ ცხოვრებაში ბუნებრივად გამოიწვევს სასიკეთო ძვრებს; ეროვნული ძალები შეზღუდავენ დღევანდელ პოლიტიკოსთა ანტიეროვნულ აქტივობას

- ჩემი აზრით, ფაქტობრივი ხელისუფლების მიერ დანიშნულ და მოწყობილ არჩევნებში ჯანსაღი ძალების გამარჯვების შანსი ნულის ტოლია, რადგან ამჟამინდელ ხელისუფალთ 70 წლიანი გამოცდილება აქვთ ისეთი არჩევნების მოწყობისა, რომელსაც ფაქტობრივად არც ამომრჩეველი სჭირდება, არც საარჩევნო პროცედურა. თუმცა, არ ეძლევიცხავ, მეტიც, დარწმუნებული ვარ, რომ თუ უზენაესი საბჭოს რომელიმე წევრი მოინდომებს ამ არჩევნებში მონაწილეობის მიღებას, აუცილებლად მოხვდება პარლამენტში, ერთი ხმაც რომ არ მიიღოს.

ეს იმისთვის გაკეთდება, რომ მოხდეს უზენაესი საბჭოს, ანუ საქართველოში არსებული ერთადერთი ლეგიტიმური ორგანოს დისკრედიტირება, მოხდეს დისკრედიტირება თვით იდეისა კანონიერების აღდგენის მოთხოვნის შესახებ.

ძალთა განლაგება პარლამენტში წინასწარ განსაზღვრული იქნება, თავს ნურავინ მოიტყუებს, რომ შესძლებს იქ ამინდის შეცვლას, გავიხსენოთ 11 ოქტომბრის შედეგები. ერთადერთი, რასაც ეგრეთ წოდებული ეროვნული ძალები მიაღწევენ ამ გზით, იქნება საქართველოს მომავლის დასამარება. ყველას, ვისთვისაც ძვირფასია საშობლოს ბედი, მე აქტიური ბოიკოტისკენ მოვუწოდებ.

ესაუბრა ირაკლი დგებუაძე

რეპრესიები დამოუკიდებელ პრესაზე გრძელდება...

ჩვენთვის ცნობილი გახდა, რომ საქართველოს რესპუბლიკის პროკურატურამ ხელმეორედ აღძრა სისხლის სამართლის საქმე გაზეთის "სამრეკლო" მთავარი რედაქტორის ელიზბარ ჯაველიძის მიმართ მას შემდეგ, რაც საქართველოს რესპუბლიკის პროკურატურის 1994 წლის 17 დეკემბრის დადგენილებით, მის მიმართ აღძრული საქმე წარმოებით შეწყდა, საქართველოს რესპუბლიკის სსსკ მე-5 მუხლის მე-2 პუნქტის საფუძველზე დანაშაულის შემადგენლობის არ არსებობის მოტივით. ამ ფაქტთან დაკავშირებით კომენტარი ვთხოვეთ ბატონ ე.ჯაველიძეს.

- რა მიზნით და რატომ აღიძრა საქმე, ამას ვერავინ გეტყვით. ეს უპრეცედენტო შემთხვევა და მსოფლიოში ანალოგი არა აქვს - საქმე ხელმეორედ აღიძრა, როდესაც პირველი ძიების შედეგად, პიროვნების ბრალეულობის საკითხი არ დასტურდება. ეს გახლავთ ერთი პიროვნების ნება - სურვილითა და მითითებით წამოწყებული ამბავი. მოგახსენებთ ამ საქმის მოკლე ისტორიას და ყველაფერი უფრო ნათელი გახდება.

წელიწადი და 6 თვე გახლდით დევნილობაში უკანონობისა და უსამართლობის გამო, ამას საერთაშორისო ჰუმანიტარული ორგანიზაციების მასალებიც ადასტურებენ. დამდევდნენ დასაჭერად, ის მოტივით, რომ თითქოს დაკითხვა უნდოდათ, მაგრამ ეს ასე არ გახლავთ. გაცემული იყო ჩემი დაპატიმრების სანქცია, არსებული ხელისუფლება ცდილობდა ჩემი ოჯახის ტერორიზებასაც. ჩემი დევნისა და შევიწროვების მიზეზი გახლდათ "სოვიეთ ენციკლოპედიდან" გადმობეჭდილი სტატია, რომელიც შეიცავდა შევარდნაძის მამხილებელ მასალებს. იმდენად, რამდენადაც ჩემს წინააღმდეგ არ არსებობდა სხვა კომპრომატი, საქართველოს რესპუბლიკის პროკურატურამ შეწყვიტა ჩემდამი აღძრული სისხლის

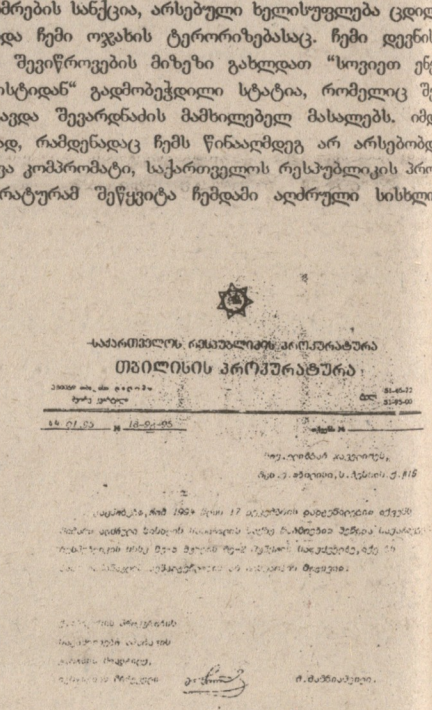

საქართველოს რესპუბლიკის პროკურატურა

თბილისის პროკურატურა

სამარლის საქმე. ახლახან შეეიტყვე, რომ ეს საქმე განაახლეს, პროკურატურის ეს უკანონო ქმედება გახლავთ კიდევ ერთი მაგალითი იმისა, რომ უკანონო ხელისუფლების მართვის პრინციპები კანონის და ადამიანის უფლებათა დარღვევის პრინციპებს ეფუძნება. უფრო მეტიც, ეს გახლავთ არსებული ხელისუფლების მიერ წამოწყებული პოლიტიკური მოწინააღმდეგეების განადგურების კამპანია.

ამის მაგალითია გელბახიან - დოკვაძის სასჯელი განაჩენიც. ამ პროცესმა გვაჩვენა, რომ ყველაფერი ზემოდან იმართება, ხოლო სასამართლო აქ მხოლოდ მარიონეტული იერარქიის ერთ-ერთი რგოლია. მას შემდეგ, რაც გაზეთი გამოვიდა და არსებული ხელისუფლება დარწმუნდა, რომ ჩვენ მათთან პოლიტიკურ კომპრომისებს არ ვაპირებთ, კვლავ მოინდომეს სისხლის სამართლის საქმის აღძვრა ჩემს წინააღმდეგ.

მიუხედავად იმისა, რომ არსებობს დიდი ალბათობა ჩემი დაპატიმრებისა, "სამრეკლო" მაინც გამოვა, რადგან მისი გამოცემა ერთპიროვნულად ჩემზე არ არის დამოკიდებული.

დაბოლოს, მინდა აღვნიშნო, რომ საყოველთაო რეპრესიების ფონზე ერთი ან ორი ადამიანის დაპატიმრება არ გახლავთ განსაკუთრებული ტრაგედია, რამეთუ ეს ჩვენი ზნეობრივი სტატუსის და პოლიტიკური ბრძოლის სასარგებლოდ მუშაობს.

დავიცვათ ტაძარი ჩვენი

წელს, მირქმის დღესასწაულზე (15 თებერვალს), ლესელიძის ქუჩაზე, სიონის ახლოს, ჯვრის მამის ტაძრის ეზოში გაიხსნა დიდი ხნის მანძილზე დაკეტილი ეკლესია, რომელიც "ხარების" სახელზე იკურთხა. ჩატარდა ღამისთევის ლოცვა. შემდეგ ერთხელ კიდევ დაყენდა წირვა და... ტაძარი კვლავ დაიკეტა. საქმე ის გახლდათ, რომ ეკლესიის კუთვნილებაზე სომეხმა მორწმუნეებმაც გამოთქვეს პრეტენზია. ვის არ მიმართეს, სად არ იჩივლეს, ერთ დღეს კი ტაძარში მყოფ რამდენიმე მორწმუნესა და მოძღვარს, რომლებიც საკუთარი ხელით აშენებდნენ ეკლესიის კანკელს, მიუვარდნენ, შეურაცხყოფა მიაყენეს და დაპატიმრებითაც კი დაემუქრნენ.

მომხდარ ინციდენტს ესწრებოდნენ სომეხი სამღვდელოების წარმომადგენლები, საქართველოს პარლამენტის წარმომადგენელი ქალბატონი და კიდევ ორმოცდაათიოდე სომეხი ეროვნების მოქალაქე.

საქმეში საქართველოს ახლანდელი ხელისუფლება ჩაერია. ჩვენი ვარაუდით, არსებობდა ზეწოლა საპატრიარქოზეც. სომეხ მორწმუნეთა გულშემატკივარნი კომუნისტური ტრადიციის შესაფერისი არგუმენტაციით ცდილობდნენ კონფლიქტის მშვიდობიან მოგვარებას, რასაკვირველია, მოძმე სომეხი ხალხის სასარგებლოდ.

საქართველოს სამოციქულო ეკლესიის ძალისხმევის მოუხედავად, "ხარების" ეკლესიას დღეს ბოქლომი ადევს. უკვე ნაკურთხ ტაძარში მართლმორწმუნე ქრისტიანები ვერ შედიან. ტაძრის დახურვა ცოდვაა, მაგრამ თუ ეკლესია, რომლის საკურთხეველში ღირსი შიო მღვიმელის წმიდა ნაწილი ასვენია, ერეტიკოსებს უვარდებათ ხელში (რისი რეალური საშიშროებაც არსებობს), ეს უკვე ორმაგი მკრეხელობაა.

უფლის მიერ ტაძრის კურთხევისას, მას მცველად დადგენილი ჰყავს უფლის ანგელოზი, რომელიც ელის მართლმადიდებელ მლოცველებს და მხოლოდ ერის შეგნებაზეა დამოკიდებული, როდის აღვენებინა ამ ეკლესიაში ლოცვა: "ღმერთო, აცხოვნე ერი შენი და აკურთხე სამკვიდრებელი შენი..."

მართლმორწმუნე ქრისტიანები

მირზა დოლიძე: «სასამართლომ აირჩია ის ჩვენებები, რომელიც ადასტურებდა დანაშაულს»

10 მარტს უზენაესი სასამართლოს შენობაში პრესკონფერენცია გაართა მოსამართლე მირზა დოლიძემ, რომელიც თავმჯდომარეობდა ე.წ. ჩიქოვანის ჭუჭის საქმის სასამართლო კოლეგიას. ამ შეხვედრას, როგორც ჩანს, განსაკუთრებულ მნიშვნელობას ანიჭებდა სასამართლო უწყების ხელმძღვანელობა, ვინაიდან შენობის შესასვლელშივე გვამცნეს, რომ დარბაზში არ დაიშვებიან არც სასამართლო პროცესში მონაწილე ადვოკატები, არც იურისტები და არც სხვა დაინტერესებული პირები. ამიტომაც ჩვენს თვალწინ შენობიდან გამოიხმეს პოლიტპატიმარ ირაკლი დოკუაძის ადვოკატი გ.მოსესიანი, პრესკონფერენციაზე დასწრების უფლება არ მისცეს პოლიტპატიმარ ვ. დომუხოვსკის მეუღლესა და მის დამცველს რ.კიკალეიშვილს, სახოგადოებრივ დამცველს გ.ხოშტარიას. კარისკაცები დიდხანს და ყურადღებით ამოწმებდნენ ჟურნალისტების პირადობის მოწმობებს, მეორე ასეთივე შემოწმება გველოდა მესამე სართულის კიბეებთან და შემდეგ კიდევ ერთი გადამოწმება აკრედიტაციის მიღებისას. ჩანს, ესოდენ მკაცრი კონტროლი ფილტრაციასაც ისახავდა მიზნად, ვინაიდან, გაურკვეველი მიზეზებით, პრესკონფერენციაზე არ დაუშვეს ზოგიერთი ჟურნალისტიც - ქ. ქურდოვანიძე, მ. მიხაილოვა და გაზეთ "არჩევანის" რედაქტორი.

პრესკონფერენცია დაიწყო მირზა დოლიძის ვრცელი მოხსენებით, რომელიც ძირითადად განაჩენის დებულებებზე იყო აგებული და თავის მართლების სახეს ატარებდა: იგი, ერთის მხრივ, ამტკიცებდა, რომ სასამართლო ძიების პროცესში არ ჰქონია ადგილი კანონდარღვევებსა და განსასჯელთა უფლებების შელახვას; მეორეს მხრივ, ცდილობდა ჟურნალისტების, ან იქნებ ზემდგომი ინსტანციების დარწმუნებას, რომ სასამართლო პროცესის გაჭიანურება განსასჯელთა და ადვოკატთა შეთქმულების შედეგია და არა სასამართლო კოლეგიის მიერ დაშვებული კანონდარღვევების.

პირველივე კითხვამ, რომელიც შეეხებოდა 1992 წლის 24 თებერვალს სამხედრო საბჭოს მიერ 1921 წლის კონსტიტუციის ამოქმედების საფუძველზე სიკვდილით დასჯის გაუქმებას, გზაკვალი აურია ისედაც დაბნეულ მ.დოლიძეს და მას უმალ წამოშველა უზენაესი სასამართლოს პრესცენტრის ისედაც ზედმეტად აქტიური ხელმძღვანელი სულხან მოლაშვილი. იგი არწმუნებდა ჟურნალისტებს, რომ სახელმწიფო საბჭოს ცნობილი დადგენილება ს/ს კოდექსთან მიმართებაში კონსტიტუციის მუხლების შეჩერების შესახებ მიღებული იქნა 11 ივნისს და ამდენად, ჭიქოვანის ქუჩაზე აფეთქების, ანუ დანაშაულის ჩადენის მომენტისთვის 1921 წლის კონსტიტუციის ნორმა სიკვდილით დასჯის გაუქმების შესახებ არ მოქმედებდა. მაგრამ დადგენილებათა ქსეროასლებით შეიარაღებული გაზეთ "მარჯვის" რედაქტორი ბ. ჯავახია ადვილად არ დანებდა და ამცნო სამართლის სპეციალისტებს, რომ დადგენილება გამოქვეყნდა გაზეთ "საქართველოს რესპუბლიკის" 17 ივნისს ნომერში და რამდენადაც მასში არ არის მითითებული ამოქმედების ვადა, იგი ძალაში შევიდა მხოლოდ გამოქვეყნების შემდეგ. ასე რომ, 1992 წლის 13 ივნისს საქართველოში სიკვდილით დასჯის შუხლი არ მოქმედებდა.

სამართლებრივ ჩიხში მოქცეული მოსამართლის მაგივრად პასუხის გაცემა კვლავ ს. მოლაშვილმა სცადა, მაგრამ ჟურნალისტებმა ამაზე პროტესტი გამოთქვეს. როგორც ჩანს, მ. დოლიძეს არაფერი ჰქონდა სათქმელი, ამიტომაც თავი დაიცვა სრულიად არადამაჯერებელი არგუმენტით - მე თქვენ უკვე გიპასუხეთ - რომელმაც იმდენად აღაშფოთა ჟურნალისტები, რომ ნაწილმა პროტესტის ნიშნად დარბაზიც კი დატოვა.

დარჩენილები კი აშკარად არ აღმოჩდნენ მოგებულნი. მოსამართლე იმ გამონაკლის შემთხვევაში, როცა კი საჭიროდ თვლიდა პასუხი გაეცა ჟურნალისტების მიერ დასმულ კითხვებზე, დამაკმაყოფილებელ და ამომწურავ პასუხს მაინც არ იძლეოდა. მაგალითად, კითხვაზე - თუკი დ. ჩოგოვაძემ გ.გელბახიანი მართლაც პირადი მოტივით სცემა, როგორც ამას ამტკიცებს ბრალდება და განაჩენი, მაშინ რატომ უგულებელყო სასამართლომ სხვა განსასჯელთა, აგრეთვე "ყვარლის საქმეზე" განსჯილთა ჩვენებები, სადაც ისინი აცხადებენ, რომ ჩვენებების გამოძალვის მიზნით ასევე განიცადეს ფიზიკური ზემოქმედება დ. ჩოგოვაძის მხრიდან - მოსამართლემ მიუგო, რომ ამგვარი ჩვენებები მიზნად ისახავდა პასუხისმგებლობის თავიდან აცილებას. მან საერთოდ გვერდი აუარა კითხვას, თუ რატომ არ დაინტერესდა სასამართლო, საიდან აქვს მკვლელობისთვის ნასამართლეგ პატიმარ დ. ჩოგოვაძეს საკნების გასაღები.

კითხვაზე, რატომ არ მიეცათ საშუალება განსასჯელებსა და ადვოკატებს გასცნობოდნენ ყვარლის საქმის სასამართლო ძიების მასალებს, მ. დოლიძემ უპასუხა, რომ ეს სრულიად სხვა საქმეა, იგი არ ეხება ჩიქოვანის ჭუჭის საქმეს, ხოლო რაც საჭირო იყო, სასამართლომ გამოაქვეყნა. ეს პასუხი საგულისხმოა იმდენად, რამდენადაც ადვოკატთა მტკიცებით, სასამართლო კოლეგია ყვარლის საქმის სამსჯავრო ძიების მასალებს აქვეყნებდა ამორჩევით - მხოლოდ იმას, რაც მის ინტერესებს შეესაბამებოდა.

მ. დოლიძის აზრით, არც წინასწარი და არც სასამართლო გამოძიების დროს არ ყოფილა დაშვებული ისეთი შეცდომა ან დარღვევა, რომელიც გავლენას მოახდენდა საბოლოო შედეგზე. სწორედ ამ თეზისმა დაბადა რიგი კითხვები, კერძოდ:

- რიგორ მოხდა, რომ ძიების ერთ-ერთი მთავარი მოწმე - ცოლ-ქმარი კაუბები, რომელთაც ვითომდაც მიჰყიდეს წითელი "ზაპოროჟეცი" დოკუაძე-გელბახიანს - ისე გავიდნენ რესპუბლიკის ფარგლებს გარეთ, რომ მათი ადგილსამყოფელიც კი უცნობია და სასამართლომ ამ მოტივით ვერ შეძლო მათგან ჩვენებებების ჩამორთმევა და ამოცნობის ჩატარება. ამაზე მოსამართლემ განაცხადა - დამტკიცებულია, რომ ავტომანქანა ნამდვილად ეკუთვნოდათ კაუბებს, იგი ნამდვილად იქნა გაყიდული და ნამდვილად იდგა ჩიქოვანის ჭუჭაზე. ამგვარი პასუხის შემდეგ კორესპონდენტს ბუნებრივად გაუჩნდა კითხვა - მაგრამ ხომ შეიძლებოდა, რომ ეს ავტომანქანა მე მეყიდა და ჩიქოვანის ჭუჭაზე დამეყენებინაო? მოსამართლემ ვერაფერი დაუპირისპირა ამ ჰიპოთეზას, მხოლოდ გაკვირვებულმა იკითხა - თქვენ?!

- რატომ არ შეამოწმა და გამოიძია სასამართლომ აფეთქების შემდგომ დღეებში რიგი მოწმეების მიერ მიცემული ჩვენებები, სადაც ნათქვამია, რომ ადგილი ჰქონდა არა ერთ, არამედ ორ აფეთქებას, აგრეთვე გაისმოდა ავტომატური იარაღიდან გასროლა; რომ აფეთქებამდე ჯ. იოსელიანისა და თანმხლები მანქანების მოძრაობას ხელოვნურად აფერხებდა ჯერ თეთრი ფერის "ვერსედესი", შემდეგ ამავე ფერის გაზ-29; შემწეულ იქნა "ჟიგულის" მარკის წითელი ავტომანქანა, რომლიდანაც მწოლიარე ადამიანი ისროდა ავატომატიდან; რატომ არ იქნა გამოქვეყნებული ზ. წიკლაურის 1992 წ. 14 აგვისტოსა და ზ. გოგიჩაშვილის 14 ოქტომბრის ჩვენებები. ამ კითხვაზე მოსამართლე მ.დოლიძემ გასცა პასუხი, რომელიც ღირსია შევიდეს მსოფლიო იურისპრუდენციის კურიოზთა საგანჭურში:

"... სასამართლომ აირჩია ის ჩვენებები, რომელიც ადასტურებდა დანაშაულს".

ამდენად, მოსამართლემ თავად დაადასტურა, რომ სასამართლო ირჯებოდა არა ჭეშმარიტების დასადგენად, არამედ განსასჯელთა �ალეულობის დასამტკიცებლად და ამ ინტერესის შესაბამისად ჩვენებებსაც კი არჩევდა.

საბოლოო დარტყმა მ. დოლიძისთვის იყო პოლიტიკური კითხვა:

- განსჯილებს ბრალად ედებათ დანაშაულის ჩადენა სახელმწიფო ხელისუფლების შესუსტებისა და სახელმწიფო მოღვაწეთა მოკვლის მიზნით. რომელ სახელმწიფო ხელისუფლებაზეა ლაპარაკი, როცა აფეთქების მომენტისთვის ქვეყანას მართავდა კანონიერი ხელისუფლებისა და სწორედ სახელმწიფოს ინტერესების დამამხობელი უკანონო სახელმწიფო საბჭო, ან რომელი სახელმწიფო მოღვაწეა ჯ. იოსელიანი, რომელიც ციხეში ივდა სწორედ ბანდიტიზმისთვის და გამოშვებულ იქნა პუტჩისტების მიერ?!

ამ კითხვაზე მოსამართლემ და მისმა პრეს-მდივანმა თითქმის ორ ხმაში უპასუხეს - მას ქართველმა ხალხმა ნდობა გამოუცხადა და პარლამენტში აირჩიაო. ეტყობა, მათ დააავიწყდათ, რომ ეს დიადი მოვლენა ჩიქოვანის ჭუჭაზე აფეთქებიდან ოთხი თვის შემდეგ მოხდა.

დალი გერმანიშვილი

ორი შეკითხვა ადვოკატს

კორ: - ბატონო თენგიზ, დამთავრდა "პრეზიდენტ გამსახურდიასა და მის მომხრეთა საქმის" სასამართლო პროცესი, რომლის განაჩენმაც არავინ დატოვა გულგრილი. იწერება მრავალი მიმართვა, პეტიცია, პროტესტი. აქ შეინიშნება ორი ტენდენცია: ნაწილი მიიჩნევს, რომ განაჩენი უნდა გაუქმდეს და დაინიშნოს ხელახალი გამოძიება; მეორე ნაწილი კი სიკვდილმისჯილთა შეწყალებას ითხოვს ხელისუფალთაგან. თქვენ რა აზრის ბრძანდებით ამის თაობაზე?

თენგიზ ნიფარაძე: - თანახმად საქ. რესპ-ის სს საპროტესტო კოდექსის მე-18-ე მუხლისა, "სასამართლო, პროკურორი, გამომძიებელი მოვალენი არიან მიიღონ კანონით გათვალისწინებული ყველა ზომა საქმის გარემოებათა ყოველმხრივი, სრული და ობიექტური გამოკვლევისათვის; გამოავლინონ ბრალდებულის როგორც მამხილებელი, ისე გამამართლებელი გარემოებანი". ამავე კოდექსის 303-ე მუხლის თანახმად, "სასამართლოს განაჩენი უნდა იყოს კანონიერი და დასაბუთებული. სასამართლო განაჩენი საფუძვლად უდევს მხოლოდ იმ მტკიცებულებებს, რომლებიც განხილული იყო სასამართლოს სხდომაზე". აღნიშნული სასამართლო პროცესი ჩატარდა ზემოაღნიშნულ კანონის მოთხოვნათა უხეში დარღვევით. ამასთან, უხეშად იქნა დაღვეული კანონმდებლობა განსასჯელთა დაცვის უფლების შესახებ. სასამართლო სამსჯავრო გამოძიება არასრულყოფილად ჩატარდა და იგი ნაადრევად დამთავრდა. როგორც ადვოკატმა კუტივაძემ თავისი დაცვის სიტყვაში განაცხადა, "არ იქნენ დაკითხულნი სამსჯავრო გამოძიებისას ის პირები, რომელთა ჩვენებასაც ემყარება წინასწარი გამოძიება". მანვე აღნიშნა, რომ სასამართლომ ნაადრევად მოისმინა პროკურორის საბრალდებო სიტყვა. მე ვთვლი, რომ ის, რაც მოხდა, არის უკანონობა და მიმაჩნია, რომ სასამართლოს არ ჰქონდა უფლება არც გამამტყუნებელი და არც გამამართლებელი განაჩენის გამოტანისა. მოცემულ პირობებში მიმაჩნია, რომ განაჩენი უნდა გაუქმდეს და საქმე უნდა დაუბრუნდეს ხელახლა განსახილველად პირველი ინსტანციის სასამართლოს, სადაც უნდა მოხდეს სრულყოფილი სასამართლო სამსჯავრო გამოძიება და ამის საფუძველზე უნდა იქნას მიღებული გადაწყვეტილება.

კორ: - "პრეზიდენტ გამსახურდიასა და მის მომხრეთა საქმემ" დიდი ინტერესი გამოიწვია არა მხოლოდ საქართველოში, არამედ მთელ მსოფლიოში. თითქმის ყველა საერთაშორისო ორგანიზაციამ გამოხატა პროტესტი ამ სასამართლო პროცესისა და მის მიერ გამოტანილი განაჩენის გამო. რით ახსნით საერთაშორისო საზოგადოების ასეთ ცხოველ ინტერესს ამ საქმესთან დაკავშირებით?

თენგიზ ნიფარაძე: - როგორც უკვე აღვნიშნეთ, ხსენებული საქმის წინასწარი გამოძიება და სასამართლო პროცესი მიდიოდა სამართლებრივი ნორმების უხეში დარღვევებით. ეს ფაქტები იმდენად ცხადია და აღმაშფოთებელი, რომ ძალაუნებურად იწვევს 30-იანი წლების საბჭოური სასამართლო პროცესების ასოციაციას. საბედნიეროდ, ახლა აღარაა ის იზოლაცია, რომელშიც ვიმყოფებოდით 30-იან წლებში. ინფორმაცია ძალზე ადვილად ვრცელდება. საერთაშორისო ორგანიზაციების წარმომადგენლები, სხვადასხვა დამკვირვებლები თუ ჟურნალისტები ჩამოსულნი იყვნენ და ესწრებოდნენ სასამართლო პროცესს. დარღვევები იმდენად უხეში და აშკარა იყო, რომ მათთვის შეუმჩნეველი ვერ დარჩებოდა. სწორედ ეს დარღვევები გახდა მიზეზი იმ საყოველთაო აღშფოთებისა და შეშფოთებისაც, რომლის მოწმენიც ჩვენ ვართ.

საქართველოს რესპუბლიკის უზენაეს სასამართლოს გაზეთ "თავისუფალი საქართველოს" რედაქციას

ქ. ვანში მცხოვრებ მოქალაქეთა

მ ი მ ა რ თ ვ ა

როგორც მთელი რიგი გაზეთებიდან ვგებულობთ, ირაკლი დოკვაძისა და პეტრე გელბახიანის სასამართლო მიმდინარეობდა დანაშაულებრივი დარღვევებით. აქედან გამომდინარე, მათი სიკვდილით დასჯის მოთხოვნა აღშფოთებას იწვევს ყველა ნამდვილი ქართველის გულში.

მოვითხოვთ სამართლიან გამოძიებას, მოვითხოვთ სასამართლო პროცესი ჩატარდეს უცხოელი დამკვირვებლების თანდასწრებით, რაითა სიმართლე არ იქნას ასე უხეშად და ბინძურად გათელილი (თუმცა, ჩვენ იმასაც ვთვლით, რომ ისინი უდანაშაულონი არიან დანარჩენ პოლიტპატიმრებთან ერთად).

1. ნუნუ კორძაძე - მასწავლებელი
2. დალი კორძაძე - პედაგოგი, №1 საშ. სკოლა
3. მამფორია ელენე - პედაგოგი
4. ახობაძე როზა - პედაგოგი, პენსიონერი
5. ბურკაძე დალი - პედაგოგი
6. ბარამიძე ბეგლარი - აგრონომი
7. დიასამიძე ლელა - პედაგოგი
8. გიორგაძე იზო - პედაგოგი
9. შარაშენიძე ნონა - პედაგოგი

სამართლიანი სასამართლოს მოთხოვნას ხმას უერთებენ

ხუსკივაძე ნანა, ქაცარავა თეიმურაზ, გელაშვილი რუსუდან, ჩქარეული მარინე, ღუდუშაური მერი, წიკლაური გია, ხულელიძე მანანა, წიკლაური ვერა, ხულელიძე შალვა, ხულელიძე ციცო, ღუდუშაური ნუნუ, ისაკაძე ნათელა, გუჯარაიძე შოთა, ავსაჯანიშვილი ნათელა, ღუდუშაური ნინო, გიგაური ნუნუ, გიგაური ლალი, ელოშვილი მერი, გიგაური ქეთევანი, გიგაური ელიკო, გიგაური დოდო, გიგაური ნონო, მაისურაძე ნუნუ, გიგაური ნოდარი, გიგაური გივი, ყამარაული მარეხი, გიგაური ვლადიმერი, გიგაური თამარი, გიგაური რევაზი, გიგაური ვანო, გიგაური შალვა, კახიძე ნინო, ოდიშვილი მარინა, ქავთარაშვილი თამარი, ღუდუშაური ნატალია, ხუციშვილი მერი, ოდიშვილი თამარი, ვაჩაძე გელა, ზურაბიშვილი ეთერი, დიდებაშვილი გურამი, ქობულია მედეა, თაბაგარი ასმათი, ქაჩიბაია ვახტანგი, მელანაშვილი მერი, მაჭარაშვილი ფატი, ჩიხლაძე თამარი, ბედანიშვილი ირმა, აღაპიშვილი გენადი, მენაბდიშვილი ნაზიკო, მიქაია ხათუნა, თაბაგარი თინა, სოხაძე ვერა, ჯაგაშვილი ნაზი, ქართველიშვილი თეა, წიკლაური მაია, თიკანაშვილი ლამარა, ქადაგიშვილი ნანა, ახობაძე ცისანა, კალანდია გიორგი, უგულავა მერი, გვიმრაძე გულიკო, ჯმუხაძე თეა, ჯმუხაძე გონა, გვიმრაძე აკაკი, მთიულიშვილი თინა, გაჩეჩილაძე მაია, ბუხრაძე იზოლდა, მაჩაიძე ლაურა, ჩარგეიშვილი მარინე, ეფრემიძე შოთა, ეფრემიძე ქეთევანი, კილაძე ზურაბი, ბოჭორიშვილი ნათელა, ლეკბორაშვილი გიორგი, ცქიტიშვილი თამაზი, ედიშერაშვილი მანანა, გელაშვილი ნათელა, თარხნიშვილი ნაზი, ჯავარაშვილი ლია, ნადირაშვილი ვალერი, ჩარგეიშვილი ლალი, ჩარგეიშვილი მზია, ჩარგეიშვილი სოსო, მჭედლიშვილი მაყვალა, მჭედლიშვილი ელიზბარი, კირაკოსიანი ვლადიმერი, კირაკოსიანი არფენიკა, ბაბუნაშვილი ციალა, გამცემლიძე მერი, გამცემლიძე აკაკი, ჩანტლაძე ჭიჭიკო, თოფურიძე მედეა, ფხოველიშვილი დარეჯანი, ბეგიაშვილი ანა, აღაპიშვილი ხათუნა, აღაპიშვილი მაია, აღაპიშვილი ევგენი, დემურიშვილი ლეილა, ჩხეიძე [illegible]ლალი, კიკაჩეიშვილი მანანა, კიკაჩეიშვილი როლანდი, ლაბაძე ქეთევანი, ცაგარეიშვილი თინა, ლაბაძე ივანე, ჯიმშელაძე მეგი, მდინარაძე ლია, მდინარაძე გურამი, მდინარაძე ნელი, მდინარაძე ვეფხია, ვასილევა ჟანა, ზარიძე ლია, ონიანი ლილი, ტერხაჩატუროვა ეთერი, ივანიძე ვიოლა, ბარამიძე ზაირა, ლოლაძე მეგი, აბურჯანია გოგი, ბელქაწია კახა, გაბედავა რობერტი, კვაჭაძე სერგი, დარჩია მერაბი, ბელქანია რობერტი, ხოფერია თემური, ბელქანია იური, ესართია ვაჟა, ესართია დევიზი, ტულუში ზურაბი, ყორშია მურთაზი, კვარაცხელია მზიური, შენგელია მანანა, ყორშია ნონა, ლეფსაია ლუსია, კილაძე მალხაზი, ივანოვი რომანი, ბერაია ქეთევანი, კაკულია მზისადარი, ჯალაღანია ლუსია, მალანია ლეონინა, ლეჟავა ქეთევანი, გვაზავა მიმოზა, ჩარჩხალია რევაზი, მიქაძე ნაირა, გვალია რომანი, შენგელია მადონა, შენგელია ნანა, გვასალია ზაზა, გაბისონია გენადი, გაბისონია მადონა, გაბისონია ლაშა, იოსავა როლანდი, ხარჩილავა ქეთევანი, ჯორბენაძე ლამზირა, გვაძაბია მადონა, მიქავა ნანი, ბახტაძე მედეა, ფაჩულია მაყვალა, ყორშია ნატაშა, კვარაცხელია ცაბა, ყორშია შოთა, ჭანტურია არკადი, ჯავახია დორა, ღვანია ბადრი, იოსავა ნუგზარი, მილორავა ქეთევანი, კეკუა ლეილა, ჭანტურია მერაბი, გურგენიძე გიზო, გიგიბერია ლავრენტი, კილაძე ჯუმბერი, გიგიბერია თემური, კაჭარავა რომანი, გოგუა მერაბი, ბერაია ბადრი, თოფურია ჯამბული, ჯიჯია ედუარდი, ხოფერია ნუგზარი, ჯიქია როზა, ლატარია მურთაზი, ტყემალაძე ეროული, სოლოგავა ჯუმბერი, გიგიბერია ციური, ბაბუციძე ბელა, ლაშხი დარიკო,ბაბუციძე ედიშერი, ბაბუციძე შოთა, გოჩაშვილი მარინე, ბაბუციძე ლელა, კაკაშვილი ლალი, ბაბუციძე იოსები,ბაბუციძე სალომე, ბაბუციძე ლიზა, ბაბუციძე მზია, ბაბუციძე თამარი, ხუნდაძე ხათუნა, გობეჩია ნანა, ანთაძე ლალი, მეტრეველი ლეილა, გუნცაძე ნანა, აფციაური თინა, ქუთათელაძე ცარო, ლეჟავა ნანა, გურაშვილი დალი, გომელაური რუსუდანი, გოცირიძე გრიგოლი, გობეჯიშვილი ლევანი, ფიჩხაია გურამი, წიქორიძე ანზორი, ოდიშარია მავრა, ოდიშარია სერგი, ოდიშარია მურმანი, შონია ლიზა, წურწუმია ეთერი, ფუთურიძე ზინაიდა, ჯიქია ზამირა, ჯიქია ტატიანა, კვანტალიანი თამარი, რატიანი მზია, გედენიძე თეიმურაზი, თოლორდავა ეუეუნა, კილაბერიძე დათო, კილაბერიძე დიტო, გოგსაძე მანანა, ბრეგაძე მერი, ჟორჟოლაძე თამაზი, ეცადაშვილი ვიოლა.

ჩვენი გაზეთის მე-3 ნომერში გამოქვეყნებულ პეტიციას სამართლიანი სასამართლოს მოთხოვნით ხელს აწერს ათიათასობით მოქალაქე. შეძლებისდაგვარად რედაქცია გამოაქვეყნებს მათ გვარებს. ხელმოწერები გრძელდება.

"ჩვენ არ ვაპირებთ თავის მართლებას" - აცხადებს ანზორ ბალუაშვილი

16 მარტს რესპუბლიკის პროკურატურაში გაიმართა პრესკონფერენცია "გამსახურდიასა და მის მომხრეთა საქმის" სასამართლო პროცესის დამთავრებასთან დაკავშირებით, რომელზეც ჟურნალისტთა წინაშე წარდგა ამ საქმის საგამომძიებელი ჯგუფის ხელმძღვანელი, ამჟამად გენერალური პროკურორის პირველი მოადგილე ანზორ ბალუაშვილი, რესპუბლიკის პროკურატურის სასამართლო აქტების კანონიერებაზე ზედამხედველობის სამმართველოს უფროსი, "ჩიქოვანის ქუჩის" სასამართლო პროცესზე სახელმწიფო ბრალმდებელი კახა კობერიძე, განსაკუთრებით მნიშვნელოვან საქმეთა გამომძიებლები - გულბათ ბესიაშვილი და ელდარ თოფჩიევი, მოგვიანებით მათ შეუერთდა გამომძიებელი, "ყვარლის საქმის" სპეციალისტი დავით ჯინჯოლავა.

გენერალური პროკურორის მოადგილის სანაქებოდ უნდა ითქვას, რომ მას არ დაუღლია დამსწრენი ვრცელი შესავლით, ცდილობდა კეთილმოსურნეობის დემონსტრირებას, ზოგიერთი ჟურნალისტისთვის ქათინაურებიც კი არ დაიშურა, თუმცა, იქვე გამოთქვა საყვედური რამდენიმე გაზეთის მიმართ, შეკითხვებს ითქმის არ გაურბოდა და არც ჟურნალისტებს აწყვეტინებდა სიტყვას, პირიქით, ლამის დატუქსა პროკურატურის პრეს-ცენტრის ხელმძღვანელი თეიურ კვირკველია, რომელმაც ქ-ნ რუსუდან კიკალეიშვილი-დიმუხოვსკაიას კითხვის შემდეგ ნაჩქარევად წამოიძახა - მე ვხსნი ამ შეკითხვასო. ერთი სიტყვით, ა. ბალუაშვილი არ მალავდა, რომ მას არაფრის ეშინია და პირდაპირ განაცხადა კიდეც - ჩვენ არ ვაპირებთ თავის მართლებას, რა გვჭირს თავის სამართლებელიო.

ნათელი იყო ისიც, რომ მოსამართლე მ. დოლიძისგან განსხვავებით, ა.ბალუაშვილმა ნამდვილად იცის როგორ უპასუხოს შეკითხვებს, რათა უფრო დამაჯერებლად გამოიყურებოდეს, მითუმეტეს ნაკლებად გათვითცნობიერებული დამკვირვებლის თვალში. მიუხედავად ამისა, ძნელია ითქვას, რომ პროკურორის პასუხები უფრო დამაკმაყოფილებელი იყო, ვიდრე მოსამართლისა, ვინაიდან ორივე მალავს სიმართლეს, ორივე ცდილობს გზა-კვალი აუბნიოს აუდიტორიას, ორივე გამოძიების მიერ წინასწარ შემუშავებულ სცენარს მიჰყვება; ოღონდ ერთმა არ იცის როგორ ითამაშოს როლი, მეორე კი - გაწაფულია ამ ხელობაში.

ცხადია, რომ მ. დოლიძის აშკარა ჩავარდნის შემდეგ პროკურატურა და მისი სახით ზოგადად ოფიციოზი დაინტერესებულია გაფანტოს ამ საქმის გაჩენის სამართლიანობის მიმართ საზოგადოებაში აღძრული ეჭვები.

* * *

ა. ბალუაშვილის თქმით, პატიმართა წამების შესახებ გავრცელებული ინფორმაცია არ შეესაბამება რეალურ ფაქტებს და ეს განცხადებები ძირითადად გაკეთებულია სასამართლო პროცესის მსვლელობისას განსასჯელთა მიერ, ბრალდებების თავიდან აცილების მიზნით, აგრეთვე მათი ადვოკატების მიერ, რომლებსაც მსგავსი პრეტენზიები წინასწარი ძიების პროცესში არ გამოუთქვამთ და, საერთოდ, ამას ამტკიცებენ მხოლოდ დაინტერესებული პირები. ამ კონტექსტში მან მოიხსენია ადამიანის უფლებათა დამცველი საერთაშორისო ორგანიზაციებიც (HRW/H, Amnesty International), რომელთა წარმომადგენლები არ იცნობენ საქმეს და არ შეხვედრიან საგამომძიებლო ჯგუფს.

ა. ბალუშვილს მიაჩნია, რომ ძიება და სასამართლო პროცესი ჩატარდა კანონის სრული დაცვით, ყველა პატიმარს პირველივე წუთიდან ჰყავდა მისთვის სასურველი ადვოკატი, არ ილახებოდა მათი დაცვის უფლებები, ადგილი არ ჰქონია მათზე ზეწოლას, არ დარღვეულა კანონი და ა.შ. "არ არსებობს წინასწარი ძიების დროს გაკეთებული არც ერთი განცხადება, რომელშიც პატიმრები ჩიოდნენ მათი უფლებების დარღვევის გამო. განა შესაძლებელია, რომ მაშინ ეშინოდათ და ამიტომ დუმდნენ, ახლა კი აღარ ეშინიათ?!"- უკვირს გენპროკურორის მოადგილეს.

რუსუდან კიკალეიშვილი-დიმუხოვსკაიას პრეტენზიებს, რომ ადგილი ჰქონდა მისი მეუღლის უფლებების დარღვევას, ა. ბალუაშვილი პასუხობდა თავდაჯერებული სიმშვიდით, ასახელებდა ამა თუ იმ გადაწყვეტილებათა თარიღებს, გარემოებებს. კითხვაზე - რატომ არ იქნა ვ. დიმუხოვსკი დროულად გადაყვანილი წინასწარი პატიმრობის იზოლატორიდან საგამომძიებლო იზოლატორში, მან უპასუხა:

" - იცით, ჩვენ გვინდოდა მისი გადაყვანა, საშუხაროდ, ამ დროს "იბერია-სპექტრმა" ბაქოს გაზეთ "ხერკალო"-დან გადმოგეჭდა დიმუხოვსკის ინტერვიუ, სადაც იგი ამბობს, რომ საქართველო თავს დაესხა აფხაზეთს. "მაგრამ ჩვენ დროულად გავაფრთხილეთ არძინბა და მან შესძლო შესაბამისი წინააღმდეგობა გაეწია". ამან აღშფოთება გამოიწვია იზოლატორში, სადაც ბევრი იყო აფხაზეთში ნაომარი და ჩვენ მივიღეთ ინფორმაცია, რომ შესაძლოა, იქ დიმუხოვსკის ფიზიკურად გაუსწორდნენ, ამიტომ აღარ გადავიყვანეთ იზოლატორში".

ბალუაშვილმა განუმარტა დამსწრეთ, რომ ჩვენს საზოგადოებაში არასწორად ესმით უდანაშაულობის პრეზუმფციის ცნება, რაც საერთაშორისო გაგებით მხოლოდ იმას ნიშნავს, რომ არავინ შეიძლება იყოს გამოცხადებული დამნაშავედ და დასჯილი სასამართლოს გარეშე. მისი აზრით, ეს არ უკრძალავს თავად დანაშაულის გამომძიებელს ესა თუ ის პირი ჩათვალოს მხილებულად დანაშაულის ჩადენაში და გამოვიდეს შესაბამისი განცხადებით. აქედან გამომდინარე, ა. ბალუაშვილს არ მიაჩნია პრეზუმფციის დარღვევად 1992 წლის დეკემბერში, ანუ წინასწარი ძიების დამთავრებამდე რეა თვით ადრე, მოსკოვში გამართულ პრესკონფერენციაზე გაკეთებული განცხადება, სადაც ჩიქოვანის ქუჩის საქმეზე ეჭვმიტანილნი უკვე მიჩნეულნი არიან დამნაშავეებად და მათი ბრალეულობა - დამტკიცებულად. გენპროკურორის მოადგილეს არ განუმარტავს, ამ შემთხვევაში ბრალეულობის დასამტკიცებლად რატომ დასჭირდა ძიებას კიდევ რეა თვე (რამეთუ სასამართლოს საქმე გადაეცა მხოლოდ 1993 წლის აგვისტოში), ხოლო სასამართლო პროცესს - წელიწადი და ცხრა თვე.

როგორც ცნობილია, ჩიქოვანის ქუჩაზე აფეთქების საქმე თავიდან აღიძრა საინფორმაციო--სადაზვერვო სამსახურის მიერ და იგი პროკურატურას გადაეცა მხოლოდ 1992 წლის 16 სექტემბერს. მიუხედავად ამისა, ირაკლი დოკუაძე სწორედ ამ თარიღამდე დაკითხულ იქნა პროკურატურის რიგი თანამშრომლების მიერ, რაც კანონით აკრძალულია. ეს საკითხი ა. ბალუაშვილმა შემდეგნაირად განმარტა:

"ი. დოკუაძე დაკავებული იყო პროკურატურის მიერ ყვარლის ტყეში ისე, რომ ჩვენ არც კი ვიცოდით, თუ მის მიმართ არსებობდა ბრალდება ჩიქოვანის ქუჩის საქმეზეც. ჩვენმა გამომძიებლებმა იგი დაკითხეს სწორედ ყვარლის ტყის ეპიზოდთან დაკავშირებით. რიგ პირებს ბრალი ედებოდათ ორივე დანაშაულის მომზადებაში და ამიტომაც გადმოვცა საქმე პროკურატურას, კერძოდ, ჩვენს ჯგუფს."

გაოცებას იწვევს მხოლოდ ის, რომ ყვარელში დაკავებული ი. დოკუაძე პროკურატურამ ასე იოლად დაუთმო ყოფილ სუკ-ს და ისიც, რომ გამოძიების პირველ ეტაპზე, ანუ საქმის პროკურატურისთვის გადაცემამდე მოპოვებული ჩვენებები ან საერთოდ ამოღებულია საქმიდან, ან იგნორირებული ძიებისა და სასამართლოს მიერ. მაგალითად, ჯ. იოსელიანის დაცვის წევრთა და რიგი მოწმეების ჩვენებები. კითხვაზე, თუ როგორ აფასებენ ამ ფაქტს გენპროკურორის მოადგილე და სამმართველოს უფროსი, რომლებსაც უშუალოდ ევალებათ სასამართლო აქტების კანონიერებაზე ზედამხედველობა, ა. ბალუაშვილმაც და კ. კობერიძემაც განაცხადეს, რომ ჟურნალისტები მხოლოდ ეპიზოდურად არიან ინფორმირებულნი საქმის დეტალების შესახებ და ამიტომაც ექნებათ ყალბი წარმოდგენა. მან არ უარყო, რომ იოსელიანის დაცვის ერთ-ერთმა წევრმა მართლაც ნახა წითელი "ჟიგული", საიდანაც ისროდა მწოლიარე ადამიანი, მაგრამ ეს იყო სადღაც ტელევიზიის მახლობლად, აფეთქებიდან დიდი ხნის შემდეგ, როდესაც ესინი მივიდნენ "მხედრობის" შეკრებაზე. და შემდეგ უკან, ბოლოს ... [illegible] დღით იოსელიანის სახლთან ნანახი შეარაღებული პირები ედპ-ს დაცვის წევრები აღმოჩნდნენ."

კვლავ ვერაფერი შევიტყვეთ ცოლქმარ კაშუბების შესახებ, რომლებიც პროკურატურის მესვეურთა თქმით, აშკარად სხვა სახელმწიფოს მოქალაქენი არიან და მათი ჩამოყვანა ამიტომ ვერ მოხერხდა.

ვახტანგ გოქსაძის სიკვდილთან დაკავშირებული ძიების შესახებ ა. ბალუაშვილმა განაცხადა, რომ მან გვიან შეიტყო ამის შესახებ, ყვარელში ჩატარდა ექსპერტიზა, რომელმაც სიკვდილის მიზეზად დაასახელა გულის უკმარისობა, იგი მზად არის გამოიძიოს ეს ფაქტი, მაგრამ ოჯახი უარს აცხადებს საფლავის ეგზეგუმაციაზე. რაც შეეხება რევაზ ბროძელის სიკვდილთან დაკავშირებულ კითხვას, პროკურატურის მესვეურებმა საერთოდ გვერდი აუარეს მას.

კითხვაზე, თუ რას შეიცავს ზ. წიკლაურის 14 აგვისტოს ჩვენება, რომელიც გამოქვეყნებაც მან მოითხოვა განაჩენი დღეს, ვინაიდან მანამდე გაძევებული იყო სასამართლო პროცესიდან, კ. კობერიძემ განაცხადა, რომ ასეთი ჩვენება საქმეში არასოდეს არსებულა და თუკი არსებობდა, წიკლაურს ყოველთვის შეეძლო მოეთხოვა მისი გამოქვეყნება. საქმეში ჩახედულმა ჟურნალისტებმა ამის თაობაზე გამოთქვეს ეჭვი გამომდინარე იქიდან, რომ სასამართლო კოლეგია სისტემატურად არ აკმაყოფილებდა ადვოკატებისა და განსასჯელების შუამდგომლობებს, მაგრამ პროკურორები მიიჩნევენ, რომ განსასჯელთა უფლებები აუზღუდეთ; პირიქით, განსასჯელები ზღუდავდნენ სასამართლოს, შეურაცყოფას აყენებდნენ მოსამართლეს, არღვევდნენ წესრიგს და ა.შ.

დაბოლოს, პროკურატურის მესვეურებმა გამოთქვეს მზადყოფნა გააცნონ დაინტერესებულ ჟურნალისტებს ძიების მასალები, რამეთუ სასამართლო დასრულდა და საიდუმლო აღარაფერია. კოლეგებთან საუბრის შემდეგ ნათელი გახდა, რომ ახლო მომავალში რამდენიმე ჟურნალისტი, ალბათ, ისარგებლებს ამ შესაძლებლობით.

ანა ჭავჭავაძე

პოლიტპატიმრები საომარი ვითარების კანონით იხვრიტებიან

სასამართლო პროცესი ე. წ. ჩიქოვანის ქუჩის ეპიზოდთან დაკავშირებით დასრულდა. განაჩენი გამოტანილია, მაგრამ საზოგადოებრივი აზრი - როგორც ქვეყნის შიგნით, ისე მის გარეთ - უნდობლობას უცხადებს სასამართლოს და ეს ვითარება იძულებულს ხდის დაინტერესებულ უწყებებს, რადაც არ უნდა დაუჯდეთ, დაამტკიცონ მათ მიერ შეთხზული ვერსია. ამდენად, ნათელია, რომ განაჩენის გამოტანის შემდეგ უზენაეს სასამართლოსა და პროკურატურაში ჩატარებული ორივე პრესკონფერენცია მიზნად ისახავდა საზოგადოებაზე ზემოქმედებას თავიანთ სასარგებლოდ. რეალურად კი, "მაცნეს" აქტიური პროპაგანდის მიუხედავად, საპირისპირო შედეგი მიიღეს.

უკმარისობის გრძნობას ბადებს უკვე ის გარემოება, რომ მ. დოლიძისა და ა. ბალუაშვილის პასუხები რიგ შეკითხვებზე ფაქტობრივად არ ემთხვევა ერთმანეთს. მაგალითად, სიკვდილის განაჩენის შეუსაბამობას 1921 წლის კონსტიტუციასთან, მოსამართლემ არსებითად ვერაფერი დაუპირისპირა, გარდა გადაუმოწმებელი ინფორმაციისა, რომ დადგენილება კონსტიტუციის ამ ნორმის შეჩერების თაობაზე მიღებული იქნა არა 1992 წ. 17 ივნისს, არამედ 11 ივნისს, რაც იქვე იქნა უარყოფილი. ა. ბალუაშვილი ამ კითხვისთვის უფრო მომზადებული აღმოჩნდა და განაცხადა, რომ დადგენილებით კონსტიტუციური ნორმის შეჩერება საერთოდ არ შეიძლება და ამდენად, როდის იქნა მიღებული ეს ბოლო გადაწყვეტილება, არსებითი მნიშვნელობა არა აქვს. "განსაკუთრებულ შემთხვევებში სიკვდილით დასჯის უფლებას - თქვა მან - იძლევა თავად 1921 წლის კონსტიტუციის 43-ე მუხლი".

1921 წლის კონსტიტუციის ამ მუხლში კი გკითხულობთ:

"ამბოხების ან ომის დროს პარლამენტს უფლება აქვს დროებით შეაჩეროს მთელს რესპუბლიკაში ან რომელიმე მის ნაწილში იმ უფლებათა გარანტია, რომელიც აღნიშნულია შემდგომ მუხლებში: 19, 22, 25 (...) თუ პარლამენტი შეკრებილი არ არის, მთავრობას შეუძლია თავისი პასუხისმგებლობით შეაჩეროს ზემოაღნიშნულ გარანტიათა მოქმედება, მხოლოდ დაუყოვნებლივ უნდა მოიწვიოს პარლამენტი და თავისი დადგენილება წარუდგინოს".

მუხლი 19 ამავე კონსტიტუციისა გვაუწყებს, რომ "სიკვდილით დასჯა გაუქმებულია".

ზემოთქმულის საპასუხოდ უნდა აღვნიშნოთ, რომ 1992 წლის 13 ივნისს, ანუ ჩიქოვანის ქუჩაზე მომხდარი აფეთქების დღეს, საქართველოში არც ომი იყო და არც ამბოხება (და თუ იყო, მაშინ აღიარონ და შესაბამისი შეფასებაც მისცენ!), რომ არაფერი ვთქვათ პარლამენტის მოწვევის შესაძლებლობაზე, რამეთუ იმხანად არც პარლამენტი არსებობდა და არც სხვა რაიმე ლეგიტიმური ხელისუფლება, სამხედრო საბჭოს მემკვიდრე სახელმწიფო საბჭოს გარდა.

ამასთან, საომარი ვითარების კანონების გამოყენება თუნდაც საგანგებო პირობებში სამართლებრივი ნონსენსია და მას ანალოგია საერთაშორისო პრაქტიკაში არ გააჩნია.

ორივე პრესკონფერენციამ გამოავლინა, რომ გამომძიებლებიც და სასამართლოც დაინტერესებულნი არიან დაფარონ როგორც პატიმართა წამების ფაქტები, ასევე მათი და მოწმეთა რიგი ჩვენებებიც. საოცრალია, რომ ეს ის ჩვენებებია, რომელიც შეიცავს ოფიციოზისთვის არასასურველ მონაცემებს და შესაძლოა ამოტივტივდეს დანაშაულის ახალი ვერსია, იქნებ ახალი გვარებიც კი. ამიტომაც ზოგი მტკიცება საერთოდ გაქრა საქმიდან, ან არ იქნა განხილული სასამართლო პროცესზე. მ. დოლიძეც, ა. ბალუაშვილიც და კ. კობერიძეც ერთხმად ამტკიცებენ, რომ 1992 წ. 14 აგვისტოს ზ. წიკლაურს არავითარი ჩვენება არ მიუცია, ასევე არ არსებობს ზ. გოგიჩაშვილის მიერ იმავე წლის 14 ოქტომბერს მიცემული ჩვენება. ამავე დროს, საყოველთაოდ ცნობილია, რომ 13 აგვისტოს ღამით ზ. წიკლაურმა "ბურგზე შემთხვევით გადაისხა მდულარე ჩაი" და მეორე დღეს მართლაც მისცა ჩვენება საინფორმაციო-სადაზვერვო სამსახურის გამომძიებლებს, რამეთუ იმხანად საქმე ამ უწყების დაქვემდებარებაში იყო. იმ პერიოდში ამ ფაქტს თავად სახელმწიფო საბჭოს რიგი წევრებიც არ მალავდნენ, მაგრამ დღეს ამის გახსენება არავის სურს.

ასევე დავიწყებას ეძლევა გამოძიების პირველ სტადიაზე მიცემული ჩვენებები, ან ხდება მათი გაუფასურება. მაგალითად, გენპროკურორის მოადგილეს არ გაახსენდა, რომ საეჭვო წითელი "ჟიგულის" არსებობას ადასტურებს არა ერთი, არამედ სამი მოწმე, ამათგან მოქ. ბიჭიაშვილი, რომელიც აფეთქების მომენტში ჩიქოვანის ქუჩაზე მიემართებოდა საკუთარი მანქანით და სხეულის დაზიანებაც კი მიიღო. არ განუმარტავს მას არც ის, თუ რატომ უგულებელყო ძიებამ და სასამართლომ რიგი მოწმეების მტკიცება, რომ ადგილი ჰქონდა არა ერთ, არამედ ორ აფეთქებას და რამდენიმე წამის შემდეგ ავტომატური იარაღიდან გასროლაც გაისმა.

ამდენად, ამ კითხვებზე პასუხი ჟურნალისტებმა ვერც პროკურორისგან მიიღეს და, საფიქრალია, მალე ყოველივე ეს მოწმეების კოლექტიური სმენითი ჰალუცინაციებით აიხსნება.

მას არ უთქვამს ისიც, რომ წინა დღეს ჯ. იოსელიანის სახლთან ნანახი შეიარაღებული პირები არ აღმოჩნდნენ ედპ-ს დაცვის წევრები და ეჭვი ამის თაობაზე სწორედ იოსელიანის დაცვამ გამოთქვა. არ იქნა განმარტებული, გამოიკვლია თუ არა ძიებამ თეთრი "მერსედესისა" და გაზ-24-ის მფლობელის, აგრეთვე წინა დღეებში წითელი "ზაპოროუეცის" მახლობლად რიგი მოწმეების მიერ ნანახი უცნობი წვერიანი მამაკაცის ვინაობა. სწორედ ძიების ამგვარი "უყურადღებობა" საფუძველს აძლევს ადვოკატებს ამტკიცონ, რომ საქმე არ გამოძიებულა, არ ყოფილა შესწავლილი სხვა ვერსიები, რომლის ნიშნები აშკარად იკვეთება.

საგულისხმოა, რომ ამ ჩვენებათა ნაწილი მიცემულია გამოძიების იმ ეტაპზე, როდესაც საქმეს ჯერ კიდევ საინფორმაციო-სადაზვერვო სამსახური იძიებდა. ბუნებრივად გვიჩნდება კითხვა, ხომ არ მიაკვლია ამ უწყებამ ისეთ ფაქტებს, რომელთა კვალის დაფარვასაც ცდილობს პროკურატურა.

ეჭვებს ამძაფრებს ისიც, რომ სასამართლო ძიებისას არ იქნა დაკითხული საკმაოდ ბევრი მოწმე და კოლეგიამ არც იზრუნა მათი გამოცხადების უზრუნველსაყოფად. ა. ბალუაშვილის პასუხი, რომ "ზაპოროუეცის" მფლობელი კაშუბები ამჟამად სხვა ქვეყნის მოქალაქენი არიან და მათი ჩამოყვანა პრობლემებთან იყო დაკავშირებული, ერთის მხრივ, აბათილებს სასამართლოს მოტივს - თითქოს უცნობია მათი მისამართი, მეორეს მხრივ კი, ბადებს კითხვას: ნუთუ ასეთი მნიშვნელოვანი, განსაკუთრებული საქმისთვის ("სახელმწიფო მოღვაწეთა სიცოცხლის ხელყოფა, დივერსია და ტერორისტული აქტების ჩადენა სახელმწიფო ხელისუფლების შესუსტების მიზნით") რესპუბლიკის პროკურატურას არ შეეძლო ჩამოეყვანა ორი მოწმე სნგ-ს წევრი ნებისმიერი ქვეყნიდან, რომელთანაც არსებული ხელშეკრულება უმჭიდროეს სამხედრო-პოლიტიკურ ალიანსია?!

გავიხსენოთ, რომ სწორედ სხვა ქვეყნის ტერიტორიიდან - აზერბაიჯანის რესპუბლიკიდან მოხდა სასამართლო პროცესის ორი მონაწილის - ბ. გელბახიანისა და ვ. დიმუხოვსკის მოტაცება, თანაც ისე, რომ ამ ქვეყნის თანხმობა მათ დაკავებაზე არც არსებობდა.

ზ. წიკლაურის სხეულის დაზიანებისა და მასთან 1992 წლის ოქტომბერში უცხოელების ჯგუფის შეხვედრის შესახებ საუბრისას, ა. ბალუაშვილმა დამაჯერებლად აცხადებს: "ზ. წიკლაურს მეც ვიცნობდი - მანამდე არასოდეს მინახავს... უცხოელებიც მე თვითონ წავიყვანე იზოლატორში, თანაც ერთი კაცი კი არ იყო, არამედ მთელი ჯგუფი... შევიყვანე ზ. წიკლაურთან, მაშინ იყავარჯნით დადიოდა, და ოცი წუთით დავტოვე პატიმართან პირისპირ სასაუბროდ."

სულ სხვას ვკითხულობთ ბრიტანეთის ჰელსინკის ჯგუფის ანგარიშში, რომელიც მათ შეადგინეს 1992 წლის 13 ოქტომბერს თბილისის N1 იზოლატორში ზ. წიკლაურის მონახულების შემდეგ:

"მიუხედავად ჩვენი მოთხოვნისა, ბატონ წიკლაურთან პირისპირ, ოფიციალურ პირთა გარეშე გვესაუბრა, პროკურორმა ბალუაშვილმა დაჟინებით მოითხოვა ოთახში დარჩენა, თუმცა ორმა სხვა ოფიციალურმა პირმა დატოვა ოთახი. ბალუაშვილი ოთახში ყოფნა, უეჭველია, ზღუდავდა ბატონ წიკლაურის საქციელსა და მის პასუხებს ჩვენს შეკითხვებზე" ("საქართველოში ბრიტანეთის ჰელსინკის ჯგუფის ვიზიტის ანგარიში", "სოვიეთ ერა ლისტ", ტომი, 21, 9-10, აპრილი, 1993).

ყოველივე ეს ბადებს ეჭვს, რომ ძიებაც და სასამართლოც ტენდენციური იყო და ამიტომაც ყველაზე ავტორიტეტული საერთაშორისო ორგანიზაციები მოითხოვენ საქმის ხელახალ გამოძიებას სამართლიანი სასამართლოს ჩატარებას. თუმცა, შეეარდნაძისეული მართლმსაჯულების მსახურთა ერთს აზეც აქვთ პასუხი: მათი თქმით, ეს ორგანიზაციები დაინტერესებულ მხარეს წარმოადგენენ.

ნინო ჩეჩელაშვილი

ეროვნული ბიბლიოთეკა

როგორ მოკლეს ვახტანგ გოქსაძე

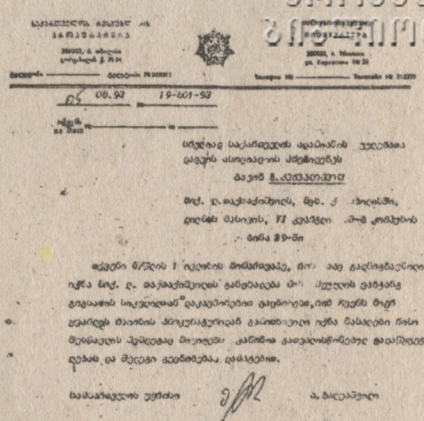

სასამართლომ ირაკლი დოკვაძესა და პეტრე გელბახიანს სასიკვდილო განაჩენი გამოუტანა...

დღეს ამ უსამართლობას ყალბი მართლმსაჯულებით ნიღბავენ, მაგრამ უნდა გვახსოვდეს, რომ "ზვიად გამსახურდიასა და მის მომხრეთა საქმეზე" ბრალდებულთაგან ორის - რევაზ ბროძელისა და ვახტანგ გოქსაძის მიმართ სასიკვდილო განაჩენი უკვე აღსრულდა ადვოკატების, გამოძიების, სასამართლოს გარეშე

ვახტანგ ისაკის ძე გოქსაძე, დაბადებული 1945 წლის 27 აპრილს; დაამთავრა ა. პუშკინის სახელობის პედაგოგიური ინსტიტუტის მათემატიკის ფაკულტეტი, სხვადასხვა დროს მუშაობდა მილიციის ბავშვთა ოთახის ინსპექტორად, რკინიგზის საღამოს სკოლის მათემატიკის მასწავლებლად, 69-ე სკოლის დირექტორად, ბოლოს 22-ე სკოლის მათემატიკის მასწავლებლად. დაპატიმრებული იქნა ყვარელში 1992 წლის აგვისტოს ბოლო რიცხვებში და გარდაიცვალა მეტად საეჭვო ვითარებაში, რომლის გარკვევა დღემდე ვერ მოხერხდა, "ყვარლის საქმეზე" განსჯილი პოლიტპატიმრებისა და ოჯახის მოთხოვნის მიუხედავად.

1992 წლის 30 სექტემბერს სახელმწიფო საბჭოს პრემიერ-მინისტრმა, თენგიზ სიგუამ ტელეგამოსვლაში განაცხადა, რომ ყვარლის ტყეში დაკავებულია ტერორისტული ჯგუფი, მათ შორის მათემატიკის მასწავლებელი, რომლის ვინაობასაც მოგვიანებით დაასახელებდა.

ვახტანგ გოქსაძის ოჯახმა მისი დაპატიმრების შესახებ შეიტყო 1992 წლის 31 აგვისტოს, როდესაც დიდუბის რაიონის მილიციის უფროსის ხელმძღვანელობით ვ. გოქსაძის ბინაში ჩატარდა ჩხრეკა. ამ დროს მეუღლე, ლეილა გიორგის ასული თაქთაქიშვილი სამსახურში იყო და ჩხრეკას ესწრებოდა მოხუცი დედა, 12 წლის ქალიშვილი და ორი მოწმე. მათი თქმით, ჩხრეკა იყო სანქცირებული, მილიციის მუშაკებს არ გამოუჩენიათ აგრესიულობა, ბინაში ვერაფერი აღმოაჩინეს საეჭვო, მხოლოდ წაიღეს ვ. გოქსაძის სამხედრო ბილეთი და სამი ხელნაწერი ფურცელი კალიგრაფიის შესადარებლად.

1 სექტემბერს საინფორმაციო გადაცემაში "მაცნე" (როგორც დღის, ისე საღამოს გამოშვებაში) აჩვენეს ვ. გოქსაძე, რომელსაც მისთვის ჩვეული მეთოდით ტელედაკითხვას უწყობდა კორესპონდენტი ზურაბ კვიტაშვილი. პატიმარს აშკარად ეტყობოდა, რომ ზემოქმედების ქვეშ იმყოფებოდა, ცოცხალ გვამს ჰგავდა, კბილები ჩამტვრეული ჰქონდა, ძლივს ლაპარაკობდა და ხშირად მიჰქონდა ხელი ტუჩებთან.

იმავე დღეს, 16.00 საათზე გოქსაძეების ოჯახში მოვიდა პროკურატურის გამომძიებელი ბადაშვილი და სთხოვა ლ. თაქთაქიშვილს გაჰყოლოდა ჩვენების მისაცემად. გზაშიც და შემდეგ პროკურატურაშიც იგი ხაზგასმით თავაზიანი ჩანდა. მან ამცნო ლ. თაქთაქიშვილს, რომ იმ დღეით, ანუ 1 სექტემბერს იყო ყვარელში და დაკითხა მისი მეუღლე, თან ხელში ეჭირა ხელნაწერი ფურცლები, რომლებიც გვერდზე გადადო. ლ. თაქთაქიშვილს ეუცხოვა ხელწერა და გამომძიებელს განუცხადა, ნუთუ ჩემი მეუღლე ისეთი ნაცემია, რომ თავისი ხელით ვერ დაწერა ჩვენება? ბადაშვილმა ხელნაწერს საქადალდე დაუფარა და უპასუხოდ დატოვა ეს კითხვა.

გამომძიებლის თხოვნით, ლ. თაქთაქიშვილმა ჩამოაყალიბა თავისი მეუღლის დახასიათება, მაგრამ მხოლოდ შემდეგ, მოგვიანებით გააცნობიერა, რომ საუბარი მიდიოდა წარსულ დროში - "ვახტანგ გოქსაძე იყო..." მან ჰკითხა ბადაშვილს, იქნებ რაიმე სჭირდება, ჩავალ და ჩავუტანო, მაგრამ პასუხად მიიღო - "ნუ ღელავთ, არაფერში არ არის დამნაშავე, გავარკვევთ და სამ დღეში გამოგიშვებთ". მან სახლში მანქანით მიაყვანინა ლ. თაქთაქიშვილი, რათა მას 20.00 საათისთვის მოესწრო პროგრამა "მაცნეს" ნახვა და დამშვიდობებისას უთხრა, თუ რამე დაგჭირდეთ, მომაკითხეთო.

რეალურად კი ამ დროისთვის ვახტანგ გოქსაძე დიდი ხნის გარდაცვლილი იყო. ყვარელში დაკავებული პოლიტპატიმრების ჩვენებების თანახმად, იგი გარდაიცვალა საკანში 1 სექტემბერს, დილის ათ საათზე. სასტიკი წამების შემდეგ და მას სამედიცინო დახმარებაც კი არ აღმოუჩინეს.

ლ. თაქთაქიშვილმა მეუღლის სიკვდილის შესახებ შეიტყო 3 სექტემბერს, სამსახურში, ქალიშვილის თანაკლასელის მშობელთან ტელეფონით საუბრისას და უმალ გაემართა პროკურატურაში ამბის გასარკვევად. მის კითხვაზე, შეესაბამება თუ არა სინამდვილეს ცნობა ვ. გოქსაძის გარდაცვალების თაობაზე, გამომძიებელმა ბადაშვილმა გაოცებით უპასუხა - მე არაფერი ვიცი ამის შესახებ, გავარკვევ და მოგახსენებთო. შემდეგ იგი დაიკარგა ნახევარი საათით. ამასობაში ლ. თაქთაქიშვილი პროკურატურის მისაღებიდან შიდა ტელეფონით შეეცადა მიეღო რაიმე ინფორმაცია, მაგრამ ყველა ერთსა და იმავეს პასუხობდა - არაფერი ვიცით. ნახევარი საათის შემდეგ ბადაშვილი მოვიდა და ტრაგიკული სახით განუცხადა ლ.თაქთაქიშვილს, რომ მისი მეუღლე გარდაცვლილა.

4 სექტემბერს ვ. გოქსაძის სიძე და დისშვილი ჩავიდნენ ყვარელში და სასწრაფო დახმარების მანქანით ჩამოასვენეს ცხედარი. ჩაცმის დროს დისშვილმა შენიშნა, რომ მიცვალებულს დაკაწრული აქონდა ბეჭები და ჰკითხა კახეთის "მხედრიონის" უფროსს გელა გოდერძიშვილს, რატომ აქვს ეს ჭრილობები. გოდერძიშვილმა უპასუხა - გაგვექცა, ხრამში ჩავარდა და დაიმტვრაო. როგორც გამოირკვა, ყვარელელ ექიმს გვამის დათვალიერების შემდეგ, უარი განუცხადებია დასკვნის მიცემაზე, ამიტომ საჭირო გახდა ექიმის ჩამოყვანა თელავიდან, რომელმაც დადგინა, რომ ვ. გოქსაძე გარდაცვლილა გულის უკმარისობის შედეგად. აღსანიშნავია, რომ გარდაცვალების მოწმობაში სიკვდილის თარიღად მითითებულია 1992 წლის 2 სექტემბერი. როგორც ჩანს, ამით პროკურატურა შეეცადა გაემართლებინა ის ნონსენსი, რომ 1 სექტემბერს დილის 6 საათზე გარდაცვლილი ადამიანი გამომძიებელმა დაჰკითხა სამი საათის შემდეგ, 9 საათზე.

ნათესავების თქმით, მიცვალებულს არც ერთი კბილი არ აღმოაჩნდა, ხელის გულები მთლიანად ჩაშავებული ჰქონდა ცემისგან, ცხელ თვალზე დიდი შავი სისხლჩაქცევა ეტყობოდა, თმები სულ დაგლეჯილ(ა)თ (მეუღლე აღნიშნავს, რომ მას ლამაზი თმები ჰქონდა და საგანგებოდაც უვლიდა), ლავიწის ძვალი ისე ჩაუმტვრევიათ, რომ ყელში გაჩხერილი ჰქონდა (პატიმრები ადასტურებენ, რომ ნაწამებს უჭირდა სუნთქვა). გვამი გაუკეთიათ, მაგრამ ბალზამირება არ მოუხდენიათ, ამიტომ დაწყებულიყო ხრწნის პროცესი და საშინელი სუნისგან მეზობლებიც კი ვერ ჩერდებოდნენ სახლში.

ვახტანგ გოქსაძე დაკრძალეს 1992 წლის 8 სექტემბერს.

დაშინებული ოჯახი დიდხანს ვერ ბედავდა სიტყვის დაძვრას ამ საშინელი მკვლელობის თაობაზე. არაფერი უთქვამთ არც მაშინ, როდესაც რესპუბლიკის პროკურატურიდან მიიღეს განსაკუთრებით მნიშვნელოვან საქმეთა უფროსი გამომძიებლის დ. ჯინჯოლავას მიერ ხელმოწერილი შეტყობინება იმის თაობაზე, რომ "საქმე ვახტანგ ისაკის ძე გოქსაძის მიმართ (...) მ/წლის 9 დეკემბრს შეწყვეტილი იქნა მისი გარდაცვალების მოტივით, საქართველოს რესპუბლიკის სისხლის სამართლის საპროცესო კოდექსის მე-5 მუხლის მერვე პუნქტის საფუძველზე" (09. 12. 92., N 19-809-92).

ე. წ. ყვარლის საქმის სასამართლო პროცესის დაწყების შემდეგ, როდესაც ნათელი გახდა, რომ უსამართლო ძიებას უსამართლო განაჩენი მოჰყვებოდა ლ. თაქთაქიშვილმა შეიტანა საჩივარი პროკურატურაში და მისი მეუღლის სიკვდილის ფაქტთან დაკავშირებით საქმის აღძვრა მოითხოვა. ამის პასუხად მან მიიღო 1993 წლის 31 მაისით დათარიღებული შემდეგი შინაარსის წერილი:

"მ/წლის 10 მაისის განცხადებაზე რომლითაც თხოულობთ თქვენი აწ გარდაცვლილი მეუღლის ვახტანგ გოქსაძის ბრალდების საქმეზე გამოძიების გაგრძელებას გაცნობებთ, რომ აღნიშნული საკითხი შესაძლებელია გადაწყვეტილი იქნეს სისხლის სამართლის N 7792809 საქმეზე საქართველოს რესპუბლიკის უზენაეს სასამართლოში მიმდინარე სამსჯავრო გამოძიების დამთავრებისა და სასამართლოს მიერ მიღებული საბოლოო გადაწყვეტილების შემდეგ" (სტილი და პუნქტუაცია აქ და შემდგომ დაცულია).

დოკუმენტს (N 19-810-93) ხელს აწერს სამართველოს უფროსი ა. ბალუაშვილი.

ყვარლის საქმის სასამართლო პროცესის დასრულების შემდეგ ლ. თაქთაქიშვილმა, ამჯერად უკვე სრულიად საქართველოს ადამიანის უფლებათა დაცვის ასოციაციის შუამავლობით, კვლავ მიმართა პროკურატურას მოთხოვნით, რაზედაც ასოციაციის პრეზიდენტმა გ. კერვალიშვილმა 1993 წლის 5 ივლისის თარიღით მიიღო კიდევ უფრო ბუნდოვანი პასუხი, კერძოდ:

"თქვენი მ/წლის 1 ივლისის მომართვაზე, რომლითაც გადმოგზავნილი იქნა მოქ. ლ. თაქთაქიშვილის განცხადება მისი მეუღლის ვახტანგ გოგსაძის სიკვდილთან დაკავშირებით გაცნობებთ, რომ ჩვენს მიერ ყვარლის რაიონის პროკურატურიდან გამოთხოვილი იქნა მასალები რისი შესწავლის შემდეგაც მივიღებთ კანონით გათვალისწინებულ გადაწყვეტილებას და შედეგი გეცნობებათ დამატებით".

დოკუმენტს (N 19-801-93) ხელს კვლავ ა. ბალუაშვილი აწერს და საგულისხმოა, რომ მასში გოქსაძე შეცდომით მოიხსენიება გოგსაძედ.

ამდენად, რესპუბლიკის პროკურატურა თიოქმის ორი წლის მანძილზე სწავლობს გოქსაძის სიკვდილთან დაკავშირებული საქმის მასალებს და ვერავითარ დასკვნამდე ჯერაც ვერ მივიდა. ბუნებრივია, რომ პროკურატურის ასეთი ხიბეჯითისა და კეთილსინდისიერების შემხედვარე ვ. გოქსაძის ოჯახის წევრები უარს აცხადებენ ცხედრის ექსგუმირებაზე და პირდაპირ აცხადებენ:

"თუკი ახლადგარდაცვლილს, კბილებჩამტვრეულს, ნაჭრილობევს ვერ შეამჩნიეს წამების კვალი და სიკვდილის მიზეზად ინფარქტი დაასახელეს, ვინ მოგვცემს გარანტიას, რომ სამი წლის მიცვალებულს ობიექტურ ექსპერტიზას ჩაუტარებენ?!"

რევაზ ბროძელი ტელევიზიაში დააპატიმრეს

1992 წლის 24 ივნისს ტელეანძასთან ნაპოვნი იყო ოთხი პიროვნების ცხედარი, რომლებიც, ოფიციალური ინფორმაციით, მოკლულნი იყვნენ ტელეანძაზე თავდასხმის დროს. მათ შორის - რევაზ გიორგის ძე ბროძელი, შინაგანი ჯარის ოფიცერი. "ზვიად გამსახურდიასა და მის მომხრეთა საქმეში" იგი მოიხსენიება როგორც გამსახურდიას ბანდის წევრი და ბრალად ედება გ. მჭედლიშვილთან და ჰ. გელბახიანთან ერთად იარაღის შესყიდვა, მისი გადატანა ყაზბეგის რ-ნის სოფ. სნოდან თბილისამდე

ო. კოჭლამაზაშვილთან, კალმახელიძესა და გ. მახვილაძესთან ერთად, ტერაქტების მომზადება. ამჟამად რ. ბროძელის მიმართ აღძრული ს ს საქმე შეწყვეტილია მის გარდაცვალებასთან დაკავშირებით.

ჩიქოვანის ქუჩის ეპიზოდის სამსჯავრო გამოძიების დროს, 1994 წლის 5-6 დეკემბრის სხდომებზე განსასჯელმა გ. კალმახელიძემ თავის ჩვენებაში მიუთითა, რომ რ. ბროძელი იყო მისი თანამშრომელი შინაგან ჯარში, მონაწილეობდა სამაჩაბლოს ქართული მოსახლეობის დაცვაში, ახლოს იცნობდა თ. კიტოვანს, გ. ყარყარაშვილს, გ. ლანჩავას, გ.ყურაშვილს და სხვა სამხედრო პირებს. 1991 წლის 13 დეკემბერს გ. გულუას ხელმძღვანელობით შინაგანი ჯარის პოლკზე თავდასხმის შემდეგ, რ.ბროძელი და გ. კალმახელიძე ავიდნენ თბილისის ზღვაზე და აწარმოებდნენ მოლაპარაკებას თ. კიტოვანთან გატაცებული ტექნიკის დაბრუნების თაობაზე. პუტჩის შემდგომ იგი მონაწილეობას იღებდა სამაჩაბლოს დაცვის ოპერაციის მომზადებაში, სხვა მებრძოლებთან ერთად იძიებდა 13 ივნისს გორში რუსეთის სატანკო ნაწილში მომხდარი პროვოკაციის გარემოებებს, ვინაიდან ამ ტრაგიკული ინციდენტის გამო ჩაიშალა მნიშვნელოვანი სამხედრო ოპერაცია სამაჩაბლოში.

გ. კალმახელიძის ჩვენების თანახმად, 1992 წლის ოქტომბრის პირველ რიცხვებში შსს სამმართველოს წინასწარი პატიმრობის იზოლატორში, საკანში, სადაც მასთან ერთად იჯდა ვინმე მიქავა, შემოიყვანეს პატიმრობაში აყვანილი რ. ბროძელის შვილი. ამ ფაქტს ადასტურებს ასევე განსასჯელი გ. მჭედლიშვილი 1994 წლის 20 ოქტომბრის სასამართლო სხდომაზე მიცემულ ჩვენებაში. მისი თქმით, ბროძელის შვილების დაკავებისა და მის მეუღლეზე ამ გზით ზემოქმედების შესახებ მან შეიტყო თავად ა. ბალუაშვილისგან 1992 წლის 2 ოქტომბრის დაკითხვის დროს.

გ. მჭედლიშვილი ადასტურებს, რომ რ. ბროძელი იყო მისი ახლო მეგობარი, ერთად მსახურობდნენ შინაგან ჯარში, ერთად მისცეს ფიცი საქართველოს პირველ პრეზიდენტს და რჩებოდნენ ამ ფიცის ერთგულნი. ასევე ერთად იყვნენ შესულები ტელედეპარტამენტის შენობაში.

რაც შეეხება რ. ბროძელის სიკვდილის გარემოებებს, გ. მჭედლიშვილმა სასამართლოსთვის მიცემულ ამავე ჩვენებაში განაცხადა:

"24 ივნისს გადაღებულია ტელევიზიაში ჩვენი დაკავების ამსახველი ფირი. იქ ჩანს როგორ ახდენენ ჩვენზე ფიზიკურ ზემოქმედებას. შიგნით ნამდვილი ომი იყო. როცა გამოგვიყვანეს, ჩვენ უკვე პატიმრები ვიყავით. ბროძელი დახვრეტილი იქნა. იგი გაიყვანეს "კუბ"-დან, მასთან ერთად კიდევ ოთხი პიროვნება, და დახვრიტეს".

ფრაგმენტები "დედაქალაქური გუნტების" ისტორიიდან

საქართველოში მომხდარი გადატრიალების მომზადებასა და მის წარმატებით განხორციელებაში პუტჩის ორგანიზატორებმა განსაკუთრებული მნიშვნელობა მიანიჭეს "ქუჩური", "ქალაქური", "ინტელიგენტური" მოტივების გათამაშებას და მოახერხეს ამ აშკარად ყალბ, პროვინციულ ჰანგებზე მოსახლეობის გარკვეული ნაწილის გადაწყობა.

უცნაური ის კი არ არის, რა ოლად ეხიერხდა უამრავი ადამიანის დარწმუნება იმაში, რომ დაბადების ან საცხოვრებელი ადგილი მათ მართლაც ანიჭებს რაიმე პრივილეგიას სხვა ადამიანებთან შედარებით, არამედ ის, თუ რა სიხშირით მეორდება სხვადასხვა ეპოქაში, განსხვავებულ პოლიტიკურ თუ ისტორიულ ვითარებაში ერთი და იგივე იდეოლოგიური ფორმა გულუბრყვილო, მიმდინარე მოქალაქეების ოლად სამართავად; მათ მოსატყუებლად და გასაბრიყვებლად; რაც ნიავარია, დიდ სისხლიან დანაშაულში ნასათრევად.

გადავხედოთ თუნდაც დედაქალაქური გუნტებისა და რევოლუციების კლასიკური ქვეყნის - საფრანგეთის ისტორიას.

რეფორმაციის და სამი დიდი რელიგიური ომის პერიოდში პარიზი იქცა ფრანგი კათოლიკების ციტადელად. ვალუას მომაკვდავი დინასტიის მუფლებმა ძალიან არ დაიშურეს ხელისუფლების შესანარჩუნებლად. ტრაგიკული "წმ. ბართლომეს ღამეც" მაგალითია იმ ანტაგონიზმისა, რომელიც ხელოვნურად იქნა ნაღური და გარე მტრების მიერ ჩანერგილი ფრანგი ერის ერთ ნაწილში ერთ მეორეთ ანამემამულეების მიმართ. (ჩვენ ... შეუფდებით არც "კათოლიკობის" და არც "კალვინიზმის" მიმდევრების, ანუ ჰუგენოტების ბრძოლის რელიგიური ასპექტების განხილვას, ვინაიდან ეს სარწმუნებრივი დაპირისპირება ქვეყნის გაერთიანება-ჩამოყალიბების პროცესში უფრო პოლიტიკურ მოტივს წარმოადგენდა, ვიდრე მსოფლმხედველობრივს).

დავიწყოთ იმით, რომ "კათოლიკები" სოციალური შემადგენლობით ჭრელ ფენას შეადგენდნენ, ხოლო ჰუგენოტთა რიგებს ძირითადად პროვინციელი აზნაურები ავსებდნენ.

მთელი ქვეყნიდან აკრეფილი გადასახადები დედაქალაქში მიედინებოდა და ინთქმებოდა სამეფო კარის მიერ წარმოებული ომებისა და მასკარადების ხარჯების დასაფარავად. პროვინციელ წვრილ აზნაურობას, რომელიც ფაქტობრივად ქვეყნის ბურჯს წარმოადგენდა, მხოლოდ ომებში მონაწილეობას სთხოვდნენ, ხოლო ანაზღაურებას ან უგეანებდნენ ან სულაც არ უხდიდნენ. თავისი არსით ეს ყველაზე ეროვნული ფენა, ფაქტობრივად, მოკლებული იყო სახელმწიფო საქმეებში მონაწილეობის საშუალებას. ეს ვითარება ბუნებრივად წარმოშობდა უკმაყოფილების ზრდას მოსახლეობაში, რაც გამოხატულებას "დედაქალაქური" ანუ "სამეფო" ცხოვრების წესისგან გაბეზრებაში, მასთან დაპირისპირების სურვილში ჰპოვებდა.

გამოიკვეთა აშკარა პოლიტიკური წინააღმდეგობა, რომელმაც რელიგიური დაპირისპირების სახე მიიღო, მაგრამ თვით ამ რელიგიურ დაპირისპირებაში არსებობდა დამატებითი იდეოლოგიური ნიუანსი. ჰუგენოტების რელიგიური სულისკვეთება ეროვნულ თვითშეგნებას ეფუძნებოდა. იმ დროის ერთ-ერთი კათოლიკე ბერის გაოცებით კითხულობდა: "რატომ უნდა ვხოცო ის ქრისტიანები, რომლებიც იგივე ფსალმუნებს, რომელსაც მე ლათინურად ვგალობ და არაფერი მესმის, ფრანგულად გალობენ"-ო. ამ სიტყვებში აშკარად გამოსჭვივის უბრალო აზნაურის ეროვნული (პროვინციულ-ფაშისტური?) შეგნების პრიმატი მის რელიგიურობაზე. ვალუას დინასტიის ბოლო მეფეები შეგნებულად აღვივებენ რელიგიურ შემწყნარებლობას და ქვეყნის შიგნით აშკარა წინააღმდეგობის დასაძლევად ცდილობენ გვერდით ამოიყენონ მთელი სპექტრი როგორც შინაური, ისე უცხო ქვეყნების პოლიტიკური ძალებისა და რელიგიური თუ სოციალური ფენებისა, კერძოდ:

1. სამეფო კარი. პრივილეგირებული უმაღლესი საგვარეულო, სასულიერო და სამხედრო არისტოკრატია.

2. უცხო ქვეყნები. რომის პაპი, ესპანეთის მეფე, შოტლანდიის დედოფალი მარია სტუარტი.

3. ბანკირები და მევახშეები, რომლთაგან თითქმის ყველა ან იტალიელი ან ებრაელი იყო, ანუ არამკვიდრი ეროვნებისა.

4. რიგი პროვინციებისა, რომელთა ეთნიკური შემადგენლობა საკმაოდ ჭრელია. მაგ. ლოტარინგია.

5. დედაქალაქის მოსახლეობა; როგორც არისტოკრატიის და სასულიერო წოდების წარმომადგენლები, ასევე მეწარმეები, ამქრები, ვაჭრები, პლებსი. ზემოდასახელებული ძალებიდან ყველას, საფრანგეთის, როგორც სახელმწიფოს მიმართ თავისი ინტერესები ჰქონდა, ვალდებულებებს კი არავინ იღებდა.

შევეცდებით ცალ-ცალკე დავახასიათოთ თითოეული.

1. სამეფო კარი - მისი ინტერესები უდავოა; ძალაუფლების შენარჩუნება ნებისმიერი გზით, თუნდაც უცხო ქვეყნის ჯარების მოწვევით, ფარული თუ აშკარა ფინანსური დახმარების მიღებით და ქვეყნის ტერიტორიების გასხვისებით.

2. რომის პაპი - რომელიც საფრანგეთში კალვინიზმის გამარჯვების და ქვეყანაში მტკიცე სამეფო ხელისუფლების მოსვლის შემთხვევაში კარგავს მრევლს და, რაც მთავარია, მსუყე ლუკმას.

3. ესპანეთის მეფე - იმ ეპოქის უძლიერესი და უდიდესი იმპერიის მმართველი, რომელსაც უკვე ჰყავს ერთი კონკურენტი ინგლისის სახით და ახალი მეტოქის გაჩენას სიკვდილივით უფრთხის.

3. ბანკირები და მევახშეები, რომელთა ხელშია მთელი ქვეყნის ოქრო, არისტოკრატიის კუთვნილი ქონების მომცველი ფასიანი ქაღალდები. ისინი მართავენ ჩრდილოეთ ეკონომიკას. დედოფალი-დედა ეკატერინე მედიჩი (ქვეყნის ფაქტიური მმართველი) მათი მფარველია. იტალიიდან ჩამოდიან სხვადასხვა ჯურის ავანტიურისტები და გარეწრები, რომლებიც ბანკების ოქროთი ზურგგაგრებულები ნელ-ნელა ყიდულობენ პრივილეგიებს, მათ შორის, სამხედრო არისტოკრატიის წოდებებს, გვარებს ფრანგულად იკეთებენ, იღებენ სამეკვიდროდ ფრანგულ მიწებს და ფარისევლურად ფრანგებზე მეტად ფრანგობენ.

ებრაელი მევახშეები, რომელთათვის ქვეყანაში ნებისმიერი არეულობა მხოლოდ ხელსაყრელ ფონს ქმნის გამდიდრებისთვის.

4. ყველაზე მსხვილი პროვინციების მთავრები - ლოტარინგიელი გზები, რომლებიც წარმოშობით გერმანელები არიან, ფაქტობრივად კათოლიკეთა ბელადებს წარმოადგენენ. ისინი მედიჩისთან ერთად მართავენ საფრანგეთს, მაგრამ მზად არიან ყოველ წამს წაგლიჯონ გვირგვინი და სკიპტრა ვალუას და თვითონ მოვიდნენ ქვეყნის სათავეში. მითუმეტეს, რომ დედაქალაქი, სადაც დატრიალდა წმინდა ბართლომეს ტრაგედია, მათი უპირობო გავლენის ქვეშაა.

ყველა ამ განსხვავებული ინტერესის, მოტივის, ენების თავმოყრა პარიზში ხდება. თითოეული დაინტერესებული მხარე ცდილობს, რაც შეიძლება მეტი მხარდამჭერი მოიზიდოს თავისი პოლიტიკური ამოცანის განსახორციელებლად. მაგრამ ისიც კარგად ესმით, რომ ცალკეულად რომელიმე ზემოთ ჩამოთვლილი პოლიტიკური მიზანი არასაკმარისი მნიშვნელობისაა იმისთვის, რომ მოხერხდეს მის გარშემო მოსახლეობის ფართო ფენების დარაზმვა.

ასეთ ვითარებაში საუკეთესო გამოსავალი გახდა რელიგიური შეუწყნარებლობის გაღვივება, მაგრამ, როგორც ჩანს, არც "ომი რწმენის გადასარჩენად" აღმოჩნდა საკმარისი ძალის არგუმენტი იმისთვის, რომ მასებში სათანადო ხარისხის გააფთრება გამოეწვია. ამიტომ დაიწყო მეთოდური დანერგვა ანტაგონიზმისა დედაქალაქსა და პროვინციას შორის. უპირობო უპირატესობა თავის სოფელს, პროვინციელ თანამემამულესთან შედარებით გახდა ის მარტივი და უტყუარი პროპაგანდისტული ილეთი, რომელმაც უბრალო ადამიანს მოუხსნა ფსიქოლოგიური ბარიერი თანამოძმის სასიკვდილოდ გასაწირად.

თუნდაც ის რად ღირდა, რომ "წმ. ბართლომეს ღამეს" ნებისმიერ თეთრხელსახვევიან ნაძირალას (თეთრი ხელსახვევი კათოლიკების გამოსაცნობი ნიშანი იყო) უფლება ჰქონდა გაეძარცვა, მოეკლა, გაეუპატიურებინა თავისი თანამემამულე, ჰუგენოტისგან მრწამსის შეცვლა მოეთხოვა იარაღის მუქარის ქვეშ. არ ჰქონდა მნიშვნელობა, მსხვერპლი მეფე ჰენრიხ ნავარელი იყო, პრინცი კონდე, ადმირალი კოლინი თუ უბრალო პაჟი. იმ ღამეს გვამებსაც კი ბილწავდნენ და ძარცვავდნენ მეფის კარის თუ ქუჩის კახპები, ქურდები, ყაჩაღები, მათხოვრებიც. ხოლო თავად მეფე კარლოს IX ლუვრის სასახლის ფანჯრიდან ტყვიას უშენდა თავის ქვეშევრდომებს. დედაქალაქმა დასაჯა პროვინციელი პატრიოტები.

მოგვიანებით ქვეყნის სათავეში ჰუგენოტების ლიდერის, ჰენრიხ მეოთხის მოსვლამ დაადასტურა, რომ ამ სისხლიან დაპირისპირებაში ქვეყნის ტალანტ-ინტერესს პროვინციის ანუ ფერმერი კონსერვატული, ტრადიციული ლირებულებებისკენ მიდრეკილი მხარე გამოხატავდა. ჰენრიხ ნავარელი, ბურბონთა დინასტიის პირველი მეფე, გახდა ფუძემდებელი იმ დიდი პოლიტიკური პროცესისა, რომელმაც საფრანგეთი ევროპის ერთ-ერთ მოწინავე და განათლებულ ქვეყნად აქცია.

თითქმის ყოველი ეპოქისა და ქვეყნის ტირანია ცდილობს ურჩი პროვინციების დასამორჩილებლად დედაქალაქის "ზეპატრიოტულობის" და ამასთან, კოსმოპოლიტიზმის კოზირი გაათამაშოს. ასე იყო ათენში, რომში, პარიზში, მადრიდში და... თბილისშიც. პარიზელებს მობეზრებული ჰქონდათ უკანასკნელი ვალუების განუწყეტელი ორგიები და წაგებული ომები. უკმაყოფილნი იყვნენ საგადასახადო სისტემის მოუწესრიგებლობით. არც უცხოელთა აღზევებას უცქერდნენ მოწყალე თვალით. ქვეყნის გამთლიანების იდეა მათთვისაც არ უნდა ყოფილიყო უცხო, მაგრამ ძლიერი ხელისუფლების მოსვლა მოასწავებდა მთელი რიგი უფლებების შეზღუდვას, რომლებიც ქალაქებს ან ადრე ჰქონდათ მინიჭებული, ან საყოველთაო დაცვის ხანაში თვიითონ იპოვეს. ამიტომ დედაქალაქმა უპირობოდ დაუჭირა მხარი ლოტარინგიელ გზებს. ისინი, მართალია, სამეფო გვარისანი არ იყვნენ, მაგრამ, სამაგიეროდ, ენათესაებოდნენ სამეფო კარს, მეგობრობდნენ რომის პაპთან და მის კათოლიკურ უდიდებულესობა ესპანეთის მეფესთან. ქვეყანას არა აქვს პური? არა უშავს, ესპანელები მდიდრები არიან და როგორც კეთილი კათოლიკები, არ მიგვატოვებენ; იარაღი დაგვეწირდება? იმასაც უფასოდ მოგვაწვდიან, "ვითომ ფრანგი" ჰუგენოტების წინააღმდეგ; თუ ოქრო დაგვჭირდა, არც იმაზე გვეტყვიან უარს და თუ ძალიან გაგვიჭირდა ჯარსაც მოგვაშველებენ. მერე რა, თუ იმ ურჩ ნავარასა და გასკონიას წაგვარიმეევენ, ჩვენც მოვისვენებთ და ისინიც. სულიერად გაგვიჭირდება? რომის პაპი ბულლას გამოგვიგზავნის; თუ ჰუგენოტებს ქალიან - ბავშვიანად ამოვუჟეავთ, ინდულგენციასაც მოაყოლებს და ა.შ.

აი, ასე იკვლიეთ დიდად კეთილშობილთა და "პატრიოტ მოქალაქეთა" შეგნებაში ერთიანი სახელმწიფოს საკუთარი ძალებით შენახვისა და განმტკიცების იდეა. სამაგიეროდ, ხარობდნენ ლოტარინგიელები, იტალიელები, ესპანელები და სხვები. ყველა, გარდა "ბოგანო" პროვინციელებისა, რომლებიც ფსალმუნების ფრანგულად, ანუ "მდაბიო" ენაზე გალობდნენ.

საფრანგეთის ისტორიის იმ უაღრესად რთულ ეტაპზე ზემოაღნიშნული ძალების წინააღმდეგობა მაინც დაძლეულ იქნა. ფრანგმა პატრიოტებმა - არისტოკრატიამ, სამღვდელოებამ, ღირსეულმა მოქალაქეებმა მაინც სძლიეს მტერს და ფარისევლებს და დიმსახურეს ჭეშმარიტად ღირსული მეფე.

ქვეყნისა და ერის სულიერი და ტერიტორიული ერთობის დამანგრეველი პროცესი დროებით შეჩერებულ იქნა. მაგრამ გაიკლის ნახევარი საუკუნე და ეს ჭირი კვლავ იჩენს თავს. ისევ გარეშე მტრების წაქეზებით და შინაურების ძალაუფლებისა და ეერცხლისმოყვარეობის.

ჯერ კიდევ "წმიდა ბართლომეს ღამის" პერიოდში გიზებმა შექმნეს ე.წ. "პარიზის მოქალაქეთა ლიგა" (სახელიც ფრიად ნიშანდობლივია). ფაქტობრივად ლიგა კოორდინაციას უწევდა დედაქალაქში მიმდინარე მოვლენებს. მათ თავიანთი სულიერი მამამთავარიც ჰყავდათ - კათოლიკე მღვდელი, ვინმე მამა ბოშე. მისი ლოცვა-კურთხევით იკლებდნენ ჰუგენოტებს, არ უშვებდნენ პარიზში ნავარელს, აქეზებდნენ მეფეთა მკვლელობის პოლიტიკურ ოპონენტებთან შეურიგებლობის იდეას თესავდნენ. ქვეყნის ერთიანობისა და კანონიერი მონარქის გამეფების შემდეგ ლიგამ შეწყვიტა არსებობა. თუმცა, მისი იდეები, სულისკვეთება და ბრძოლის მეთოდები არ დავიწყებულა.

ყველა მომდევნო ეპოქაში, როცა მდაბალი პოლიტიკური მიზნების შენიღბვა და მათი მომგებიანად გათამაშება ხდებოდა საჭირო, აღორძინდებოდა უკვდავი მითი ერთ ქვეყანაში მცხოვრები ადამიანების ერთი ნაწილის უპირატესობის დანარჩენებთან შედარებით, რაც ხდებოდა ქვეყნების "მოქალაქეთა ლიგებს" (კავშირებს, საზოგადოებებს) ანიჭებდა უფლებას განუკითხავად, დაუსჯელობის გარანტიით, სინდისის ქენჯნის გარეშე ეხოცათ თავიანთი თანამემამულენი.

გიორგი აბუსერიძე

„იქავით ქართველები!"

ზვიად გამსახურდია

ჩვენი ერის სამარცხვინო შვილებმა შავი ძილა გაგვითენეს, მეგობრებო, შავი ძილა. არ მოგვსწრებოდა ეს ძილა, მეგობრებო, ქართველმა ქართველზე აღმართა ხელი, ქართველმა ქართველის სისხლი დაღვარა! აი, ამას მოვესწარით, მეგობრებო, ჩვენ. მოდით, ნუთიერი დუმილით პატივი ვცეთ დაღუპულთა ხსოვნას!

ძვირფასო მეგობრებო, ყველა ხედავს, ყველა ხედავს, ვისგან მოდის ეს ყოველივე. ვის სურს ქართველის სისხლის დაღვრა ისევ ქართველის ხელით. ეს იმას სურს, მეგობრებო, ვინც დაინახა, რომ უცხო ჯარით, უცხო ტომით ვერ დაამარცხებს ქართველ ერს. ქართველი ქართველით უნდა დაამარცხო!

ქართველს, როგორც ოდითგან და ისტორიულად ამარცხებდნენ, ისე დღეს სურთ ჩვენი დამარცხება ისევ ქართველით. ეს არ უნდა დავუშვათ, მეგობრებო! ეს არ უნდა დავუშვათ ჩვენ, მეგობრებო.

ის ხალხი, ვინც დაბანაკდა იქ, არც თუ ისე შორს აქედან, გამოდის თბილისის დროშით, ქალაქის დროშით! როგორ, ჩვენ ქალაქელები არა ვართ, იქნებ ჩვენ არაქალაქელნი ვართ და ვართმევთ მათ სამკვიდრებელს, იქნებ ასეა საქმე?!

ვის აძლევს ხელს დაყოს საქართველო რეგიონებად და თბილისელებად, ვის აძლევს ხელს ეს. თვითონ თბილისი რაიონების მოსახლეობისგან არ შედგება?! თვითონ ჩვენ, ჩვენი დედ-მამა რაიონებიდან არ არიან მოსულნი, ვინ არიან თვითონ მათი დედ-მამა, საიდან მობრძანდნენ!

შეიძლება ასე დაბრმავება?! მე მინდა პირველ რიგში თბილისელებს მივმართო, - მარტო აქ მდგომნო კი არა, იქ მდგომნოც, იქ მდგომნო, თქვენც ჩემები ხართ, თქვენზედაც გული მტკივა, თქვენზე ცრემლებს ვღვრი, რომ ასე დაგიბნელდათ თქვენ გონება და მოძმის სისხლი დაღვარეთ დღეს! თქვენ ხართ, თქვენ ხართ ჩვენი საზრუნავი, თქვენ გვებრალებით ყველაზე მეტად გზააბნეულები, რაგორ, ნუთუ ის მიზანი, რასაც თქვენ ისახავთ, შესრულდება?! ვთქვათ, მე გადამაყენეთ, მიაღწევთ იმას, რაზედაც ოცნებობთ; კეთილ ცხოვრებას, პრივილეგიებს?! პირიქით, ქაოსს და კატასტროფას მოიმკით, ქაოსს! რატომ ვერ ხედავთ უბედურნო, დაბრმავებულნო! ქაოსის მეტს არაფერს მოიტანს ეს!

ჩემი ერის სიყვარულით, მშვიდობის დამყარების წყურვილით, მე მართლაც გადავდგებოდი, რომ ვიცოდე, რომ ეს არ დალუპავს ჩემს ერს. მაგრამ ვაი, რომ ამ დაბრმავებულ, გონებადაბნეულ ადამიანებს ეს არ ესმით, არ ესმით და ჰგონიათ ჩემდამი სიძულვილით, ჩემდამი ღვარძლიანი კამპანიით მიაღწევენ თავიანთ სანადელს! ვერ მიაღწევენ ვერაფერს, გარდა კატასტროფისა!

ისევ მოვუხმობ მე მათ, ისევ მოვუხმობ, ისევ თბილისელებს, ვინც თბილისის დროშით გამოდის, ვინც აპყვა იმ ავადსახსენებელი კომუნისტების პროპაგანდას, რომ საქართველო საქართველო კი არ არის, არამედ თბილისია, რუსთავია, ქუთაისია, ზუგდიდია, რომ ზოგი თბილისელია, ზოგი თელაველი, ზუგდიდელი, რომ არ არსებობს ქართველი! აი, რა უნდოდათ, მეგობრებო, კომუნისტებს და ბოლშევიკებს, ამიტომ ამოიღეს მათ სიტყვა ქართველი ხმარებიდან, ამ სიტყვას ისინი არ ხმარობდნენ, მეგობრებო! ჩვენი დიდი სამშობლო, ჩვენი დიდი საბჭოეთი! აი, მათი ტერმინები და თბილისელი, ქუთაისელი, თელაველი. ოდესმე გაგიგონიათ მაგათგან სიტყვა ქართველი?! აი, ვის დუდუკზე, ვის კვალზე მიდიან! გონიერია ასეთი მოქმედება, მეგობრებო?! თბილისელის სახელით არათბილისელს შუბლი გაუხვრიტო?! ეს არის მათი ადამიანობა, ეს არის მათი დემოკრატია?! ეს არის დემოკრატია, რომ გამოასალმეს სიცოცხლეს ჩვენი შესანიშნავი ბიჭები?! უდანაშაულო ბიჭები?!

ეს არის დემოკრატებო, ჰუმანისტებო, ეს არის თქვენი ადამიანობა?! ეს არის თქვენი მაღალი იდეალები?!

ქართველი ერი გაგცემთ პასუხს ყოველივე ამისთვის! მაგრამ, მეგობრებო, მოდით ვეძებოთ გზები ყოველივე ამისგან თავის დაღწევისა, იმ ჩიხიდან, რომელშიც მათ შეგვიყვანეს, უფრო სწორად, თავიანთი თავი შეიყვანეს.

კიდევ ერთხელ მოგინოდებთ, დაყარეთ იარაღი, დაშალეთ ეს ხუნტა, ეს უკანონო შეიარაღებული ფორმირება და ხელს არ გახლებთ, ნაბრძანდით სახლებში, იმუშავეთ, იშრომეთ, იყავით ქართველები, იყავით მოქალაქეები!

მაგრამ ჩვენი მოთმინება უსასრულო არ არის!

ქართველი ერის მოთმინება უსასრულო არ არის! გონს მოეგეთ დროზე! წინააღმდეგ შემთხვევაში ჩვენ ვეღარ გიშველით! აი, ეს უნდა იყოს მოწოდება, მეგობრებო! აი, ეს უნდა იყოს მოწოდება, აღარ უნდა დაიღვაროს არც ერთი წვეთი სისხლი ქართველისა, და არც არავისი! არც არაქართველისა! არავის სისხლი არ უნდა დაიღვაროს საქართველოში! საქართველო უნდა იყოს მშვიდობის, ჰარმონიის, სიყვარულის ქვეყანა და არა ღვარძლიანი კაცუნების სათარეშო ადგილი! აი, ეს უნდა იყოს საქართველო, მეგობრებო. კიდევ ერთხელ მოვუწოდოთ, მივმართოთ, ვეხვეწოთ და თუ არ გაჭრის არაფერი, მაშინ მოვუხმოთ საქართველოს გამოიტანოს განაჩენი!

აი, ჩემი სიტყვა! გაუმარჯოს მშვიდობას! გაუმარჯოს კაცთმოყვარეობას! გაუმარჯოს შერიგებას! და თუ ეს ყოველივე არ გაჭრის, მაშინ გაუმარჯოს ბრძოლას მამულის გადასარჩენად!

სექტემბერი, 1991 წელი
თბილისი

ჯოჰარ დუდაევი:

«ჩეჩნეთის ომი თქვენს სახლებშიც შემოაბიჯებს!«

კომსომოლსკაია პრავდას“ კორესპონდენტი - ბ-ნო ჯოჰარ, ბრძოლაში დაიჭრა თქვენი ვაჟი, ალაპატიმრეს - ძმა, დადის ხმები, რომ თქვენ კარგა ხანია უკვე საზღვარგარეთ იმყოფებით. მაინც როგორ ფარავთ თავს დევნას?

ჯ.ჯ. - ჩემი ვაჟიშვილი მართლაც დაჭრილი იყო, მაგრამ უკვე გამოჯანმრთელდა და ისევ მწყობრშია. რაც შეეხება ბიძაშვილს, ვერ გამიგია, რისთვის დააპატიმრეს. სპეცსამსახურები აცხადებენ, რომ დაიჭირეს დუდაევის ძმა. სხვათა შორის, ისინი ომს სახლსაც “ეწვიენენ“, გროზნოში. წაიღეს პირადი ნივთები და საპარადო მუნდირი, როგორ ვერ მოაღწიეს ვერ ჩემამდე-თვითონაც არ ვიცი. სადაც მე ვიმყოფები, ყოველთვის იქ არის ხოლმე ყველაზე მძლავრი დარტყმა-ეტყობა, გამყიდველთა წყალობით, ე.წ. ოპოზიციიდან. რაკი ეს კანონზომიერება აღმოვაჩინე, ყოველთვის ვაძლევ მტერს შესაძლებლობას, გაიგოს სადა ვარ და გადავდივარ ხოლმე ისეთ ადგილას, სადაც ვერ შესძლებენ ჩემს გამო რაიმე დაუშვონ მშვიდობიან მოსახლეობას. ასე რომ, უკვე არაერთხელ მომიხდა ადგილის გამოცდა. ირგვლივ აფეთქებებია, ხმაური, მიწა ანთარებს...

კ.პ.“ კ. - რასაკვირველია, გარკვეულ ზომებს ვიღებ, პირადი საფრთხოების მიზნით. სასულელე იქნებოდა, თავი ომშეშირა ბომბებისთვის, ვირჩევ ხოლმე მიწისქვეშა ბუნკერს ან უბრალოდ სახლგარს.

“კ.პ.“ კ. - ჟურნალისტებს კარგად ახსოვთ პირველი ომაერო თავდასხმა გროზნოს ცენტრზე. ეს მოხდა ზუსტად თქვენი პრესკონფერენციის დროს. ვარაუდობდით თუ არა მაშინ, რომ მოვლენები ამგვარად განვითარდებადა?

ჯ.ჯ. - მეც მახსოვს ეს მომენტი - ყველა ჟურნალისტი თვალის დახამხამებაში მაგიდის ქვეშ აღმოჩნდა; მაგრამ მაშინ ვერ ვიფიქრებდი, რომ სამედროები ასეთი სისასტიკეს გამოიჩენდნენ მოსახლეობის მიმართ. პოლიტიკოსთაგან ყოველგვარი ვერაგობა იყო მოსალოდნელი - ოთხი წლის განმავლობაში უკვე ვეჩვიეთ ამას - მაგრამ არმიაში ყოველთვის იყო განსხვავებული, ღირსების, მოსახლეობის დაცვის გაგება. ეს ყველაფერი სხვაგვარადაა. მკვლელობა გმროობადა წარმოჩენილი, მოროდიორობა - სიქველედ და ამისთვის ორდენებსაც არიგებენ.

გუშინ საავადმყოფოში პატარა გოგონას შევხვდი. ავეთქების შედეგად მან ორივე ფეხი დაკარგა, დედა და-დაეხოცა. გეკითხებით, რა საბრძოლო დავალებას ასრულებდა ის ფრინავი, რომელიც ბომბავდა ვეფხოს?!

ჩეჩნებს რომ კლავენ, მათგან ეს კიდევ გასაგებია, მაგრამ რუსებს, უკრაინელებს, ებრაელებს, სომხებსაც რომ ხოცავენ?! ტყვედ აყვანილ ოფიცრებს ვართმევთ ფულებს, რომლებზედაც მეჩეთები ჯვრებითაა მონიშნული... მეჩეთებს ანგრევენ, მაგრამ ეკლესიებსაც რომ ბომბავენ, სადაც უმწეო, დაუცველი ადამიანები არიან შეფარებულნი?! ჩემი დივიზიდან ერთ ჯარისკაცსაც კი ამგვარი რამ რომ გაეკლო გულში, ჩემთვის ეს უდიდესი ტრაგედია იქნებოდა. რასაც არმია სჩადის ჩეჩნეთში, ეს ომი კი არა, ხალხის ხოცვაა. ისინი ბოლელი ხმით გაჰყვირიან: “დუდაევს 30 ათასიანი არმია ჰყავს, იგი მხოლოდ საომარი სამზადისით იყო დაკავებული...“ ჩვენ მხოლოდ სამი დანაყოფი გვყავდა ესეც ისიც ჩანასახოვან მდგომარეობაში. ეს ყველაფერი ტყუილია. ისინი არმიას კი არა, ხალხს ებრძვიან.

“კ.პ.“ კ. - ... მაგრამ შეიარაღებული ხალხს! დღეს ყველა დონეზე ბევრს ლაპარაკობენ ჩეჩნეთის შეიარაღებაზე, მის წყაროებზე...

ჯ.ჯ. - მიუხედავად იმისა, რომ ბოლო ხანებში ბევრი სიმპათიები არა მაქვს სამხედროთა მიმართ, მაინც უნდა განვაცხადო: ჩეჩნეთში იარაღის შემოტანაში არავითარი ბრალი არ მიუძღვის უმაღლეს სამხედრო ხელმძღვანელობას - მხედველობაში მყავს გრაჩოვი და შაპოშნიკოვი.

ჩეჩნეთისთვის იარაღის და საბრძოლო ტექნიკის გადაცემის გადაწყვეტილება მიღებულია რუსეთის უმაღლესი პოლიტიკური ხელმძღვანელობის მიერ. როცა რესპუბლიკიდან ჯარი გადიოდა, ჩვენ შეთანხმებულები ვიყავით გრაჩოვთანაც და შაპოშნიკოვთანაც. მე ვთავაზობდი: დარჩეს ჯარი, შეექმნათ ერთიანი თავდაცვითი სისტემა, არმიაში გაწვევა მოხდეს ორივე მხრიდან. თუ არ გსურთ ეს, მაშინ დაიწყოს დანაყოფების ორგანიზებული გაყვანა, მაგრამ უმაღლესი პოლიტიკური ხელისუფლების წარმომადგენლები, სპეცსამსახურები ამზადებდნენ აქ შეიარაღებული ძალების სტრუქტურათა სრულ რღვევას. ყველა მათგანი ეწეოდა გაცხოველებულ ეაჭრობას იარაღით. მაშინ მე პროტესტიც გავუგზავნე გენერალურ პროკურორს - სტეპანკოვს, რამდენიმე სისხლის სამართლის საქმეც აღვძარი. იმავდროულად კი სამხედრო ბაზაში ნადგურდებოდა მატერიალური ფასეულობანი. ხან აქ, ხან იქ ფეთქდებოდა სურსათით, ამუნიციებით სავსე საწყობები.

მე 3 მანეთად და 30 კაპიკად ყიდდი შაქარს სამხედროებზე მაშინ, როცა მაღაზიებში მისი ფასი უკვე 17 მანეთს აღწევდა. ამ დროს კი არმიის სარეზერვო ფონდის ასეულობით ტონა შაქარს მაზუთი გადაასხეს და დაწვეს.

არმიას “კამაზ“-ის ტიპის 37 მანქანა გადავეცი მატერიალურ-ტექნიკურ ბაზის გასატანად. აქ უნიკალური მოწყობილობები იყო, მაგრამ ყველაფერი დაიტაცეს და გაანიავეს, ხოლო 11 მანქანა საკუთარი ბარგი - ბარხანით დატვირთეს და წაიღეს. აი, ასე გადიოდა ჯარი ჩეჩნეთიდან.

ძირითადი შეიარაღება და საბრძოლო ტექნიკა აქ მოგვიანებით შემოიტანეს. ამას მთავრობის მფარველობით აკეთებდნენ ისინი, ვინც ამუშავებდა ჩვენი სახელმწიფოებრიობის ნგრევის იდეას: შახრაი, ეგოროვი, ფილატოვი და მათი ფავორიტები: ხაჯიევი, ბაგბაევი.

1994 წლის 23 თებერვალს გამოჩნდა პროგრამა, რომელიც ითვალისწინებდა ჩეჩნეთის რესპუბლიკის ხელისუფლების ძალადობით დამხობას. საამისოდ გამოყოფილი იქნა 150 მლრდ. მანეთი და 500 მლნ. დოლარი. ამ თანხის უდიდესი ნაწილი ოპოზიციამ იარაღის შესასყიდად მოიხმარა; შემდეგ ამ იარაღიდან ბევრი ჩვენ ვიყიდეთ. არ ვმალავ, რომ ომის დროს იარაღს, საბრძოლო მოწყობილობებს რუსეთის არმიისგანაც ყიდულობდით ბევრი ბრძოლებში მოვიპოვეთ, ნადავლის სახით. ვერ ვიტყვი, რომ ახლა შემიძლია შევაიარაღო ყველა ის ჩეჩენი, რომელსაც სურვილი აქვს თავისი ქვეყნის დამოუკიდებლობისთვის იბრძოლოს, მაგრამ იარაღი მაინც საკმაოდ გვაქვს.

“კ.პ.კ. - დათბება თუ არა, თქვენი რაზმები მთებში გადაინაცვლებენ პარტიზანული მოქმედებების საწარმოებლად, მაგრამ ქ.შალში ამ ბოლო დროს გამართულ ჩეჩენი ხალხის კონგრესზე გაისმა ე.წ. მოწოდება ჩეჩნეთის საზღვრებს მიღმა ომის გადატანისა და თავგანწირულთა და “კამიკაძეთა“ რაზმების შექმნის შესახებ რუსეთის ქალაქებში დივერსიული მოღვაწეობისთვის. გამოდის რომ, თქვენი შეიარაღებული ძალები გადაიქცევიან ირლანდიის რესპუბლიკური არმიის ტიპის შეიარაღებულ ორგანიზაციად, ანუ ტერორის არმიად?

ჯ.ჯ. მე კარგად არ ვიცნობ ირლანდიის არმიის სტრუქტურას. რა თქმა უნდა, მთავარია, ომი გადატანილ იქნას მოწინააღმდეგის ტერიტორიაზე. მითუმეტეს, ეს მოძრაობა უკვე დაწყებულია და შეიძლება, სტიქიური ხასიათიც მიიღოს. “თავგანწირულთა“ რაზმები თავისთავად იქმნება იმათგან, ვინც მზადაა სიკვდილისთვის, რათა შური იძიოს დაბომბვისას დახოცილი შვილების, მშობლების გამო. როცა ისინი მოედებიან რუსეთის ქალაქებს, შეიძლება, ბევრი უდანაშაულო ადამიანი დაზარალდეს.

ჩვენ გვაქვს იმ კონკრეტულ ადამიანთა ზუსტი კოორდინატები, რომელთაც ბრალი მიუძღვით ათასობით მშვიდობიანი ჩეჩენის დახოცვაში და გვსურს ამ პროცესს როგორღაც ორგანიზებული ხასიათი მივცეთ.

“კ.პ“. კ. - შარიათის სასამართლოს დაარსებაც თვითგასამართლების წინააღმდეგ მიმართული ღონისძიებაა?

ჯ.ჯ. - ესეც. ჩეჩნეთში ბევრი გამყიდველი აღმოჩნდა, რომელთა შეშწეობითაც მოეწყო ეს სასაკლაო და დღესაც მოწინააღმდეგის მხარესაა. მათ ხალხი არ აპატიებს. რესპუბლიკის სამართალდამცავი სისტემა ომმა მოშალა. შარიათის სასამართლოს მოღვაწეობა კი, რომელსაც უხუცესები, სასულიერო ავტორიტეტული პირები ხელმძღვანელობენ, ყოველ რაიონში, ყოველ სოფელშია შესაძლებელი. მათ უფლებაცა აქვთ და ძალაც შესწევთ მკაცრად განსაჯონ ყველა მოღალატე.

“კ.პ“.კ. - დაბოლოს, როგორი შეგრძნება გაქვთ, - ვინა ხართ თქვენ - გენერალი, პრეზიდენტი თუ პირი, რომელსაც არა აქვს განსაზღვრული საცხოვრებელი ადგილი?

ჯ.ჯ. - ერთხელ სამართალდამცავმა ს.კოვალიოვმა თქვა ჩემს შესახებ: “მისი პოლიტიკა, რა თქმა უნდა, ნაჯახისებურია“. ეს ყველაზე ზუსტი განსაზღვრებაა. მე არა ვარ პოლიტიკოსი, მე ვარ ჩემი რესპუბლიკის მოქალაქე, მაგრამ პრეზიდენტად ხალხმა ამირჩია კანონიერი გზით და დავრჩები ამ პოსტზე, სანამ არ გადამირჩევენ. არც დიდ სამხედრო ხელმძღვანელად ვთვლი თავს. შეიძლება ითქვას, უფრო რიგითი ვარ, ვიდრე გენერალი.

რაც შეეხება განსაზღვრულ საცხოვრებელ ადგილს, - მე იგი მაქვს - ეს ჩემი საშობლოა.

ა. ევტუშენკო
"კომსომოლსკაია პრავდა"
14 მარტი

“კომსომოლსკაია პრავდას“ მინაწერი: “ის, რაც ვერ მოახერხა ვერც სამხედრო დაზვერვამ, ვერც შსს-მ, ვერც კუს-მ, გააკეთა ჩვენმა კორესპონდენტმა ალ. ევტუშენკომ: მან არა მარტო მიაგნო ჯოჰარ დუდაევს, არამედ ინტერვიუც აიღო მისგან. მიუხედავად იმისა, რომ ჩვენ ბევრ რამეში არ ვეთანხმებით ყოფილ გენერალს, ყოველგვარი შემოკლების გარეშე გთავაზობთ მის საუბარს.

ბატონებო, სტეპაშინ და ერინ! მოწმობს თუ არა ეს შეხვედრა იმას, რომ დუდაევი მოუხელთებელია იმიტომ, რომ მის დაჭერას არავინ ცდილობს?!.

მთარგმნელისგან:

ბევრი რამ გამოააშკარავა რუსეთ-ჩეჩნეთის ომმა. მთავარი კი ალბათ ისაა, რომ ერთხანს გზაჯვარედინზე შეჩერებულმა რუსეთმა საბოლოოდ აიღო გეზი იმ ქვისკენ, რომელზეც შავად წერია: ვინც აქეთ წავიდეს, ბოროტების იმპერიის ტრადიციების აღდენისთვის იბრძოლოს...

გზას კი დააღვნენ, მაგრამ უცებვე გაცხადდა, რომ ამ მიმართულებით სიარულს მხოლოდ სამარკო არყით შეზარხოშებულთა და ჟირინოვსკი-შევარდნაძის ტიპის ფხიზელ, დიდ პოლიტიკოსთა სტიქიური სურვილი არ ყოფნის. ამისთვის საჭიროა რაიმე სტაბილური იდეა, ამ იდეით ხალხის მოტყუება და დამონება. შემდეგ კი - ახალი ხუთწლედები, განუწყვეტელი რეპრესიები და ახალი "ინტერნაციონალური ომები".

ამ პუბლიკაციით, იმპერიაზე მეოცნებეთა სურვილების რუპორად მოგვევლინა გაზეთი "კომსომოლსკაია პრავდა", რომლის მკერდსაც ხუთი საბჭოური ორდენი ამშვენებს. რედაქცია თავის მინაწერში საყვედურობს სტეპაშინს და ერინს - ჟურნალისტმა ალექსანდრე ევტუშენკომ მიაგნო და ინტერვიუც აიღო ჩეჩნეთის პრეზიდენტისგან, თქვენ კი "ვერ დაიჭირეთ", რადგანაც "დაჭერა არ გინდოდათ"-ო.

ჩვენსას ეგენი არ შეისმენენ, მაგრამ ჩვენ მაინც ჩვენი ვუთხრათ: ნუ ემტერებით თავისუფლებას, ტყუილად დასდევთ დასაჭერად ჯოჰარ დუდაევს ისევე როგორც გუშინ ზვიად გამსახურდიას დასდევდით. მათმა დაპატიმრებამ, დატყვევებამ ან მკვლელობამ, შესაძლოა, გადაავადოს პროცესები, რომელიც ადრე თუ გვიან აუცილებლად მივა ლოგიკურ განვითარებამდე მთელ ერს ომს თვით ისეთი დიდი და ვერაგი იმპერიაც კი ვერ მოუგებს, როგორიც რუსეთია. ამიტომ აზრს მოკლებულია ბრძოლა ლიდერთან, რომელიც თავისი ხალხის ნებას განასხეულებს. დასაჭერი და სამართალში მისაცემი ისაა, ვინც ეს საშინელი სისხლისღვრა მოაწყო კავკასიაში და რუსეთი სირცხვილის გაუვალ ჭაობში ჩაითრია. ამისთვის პასუხი უნდა აგონ სწორედ სტეპაშინებმა, ერინებმა, ელცინებმა, ჟირინოვსკებმა და "კომსომოლსკაია პრავდას" მაგვარმა გამოცემებმა.

დავით გიგაური

თავისუფალი ტრიბუნა

სრულიად საქართველოს ზვიადის პარტიის მოწოდება პოლიტიკური ორგანიზაციებისადმი

უკანასკნელ პერიოდში საქართველოს ეროვნული მოძრაობის წარმომადგენელთა მხრიდან წარმოიშვა ახალ-ახალი პოლიტიკური ორგანიზაციების დაფუძნებისა და გაზეთების გამოცემის ბუმი, რასაც თან ახლავს რეგისტრაციისათვის სწრაფვაც.

მას შემდგომ, რაც საქართველოში იარაღის ძალით დაემხო კანონიერება და ტანჯვაში გაითელა ადამიანის უფლებები, რის შედეგადაც მოსულმა შევარდნაძემ თავისი თანამდებობა კანონზე მაღლა დააყენა და თავი საქართველოს ერთპიროვნულ მმართველად გამოაცხადა, მისი მძვინვარე დიქტატურის წინააღმდეგ ყოველგვარმა ლეგიტიმურმა ბრძოლამ დაკარგა ძალა და აზრი.

აქედან გამომდინარე, სრულიად საქართველოს ზვიადის პარტიას ყოველად დაუშვებლად მიაჩნია ზვიადისტური ორიენტაციის ოპოზიციური პარტიებისა და მათი გაზეთების შევარდნაძის ხელისუფლებაში რეგისტრირება.

ოპოზიციური პარტიებისა და ამგვარივე გაზეთების მრავალრიცხოვნობით, შევარდნაძე, გარდა იმისა, რომ მსოფლიოს წინაშე დემოკრატის იმიჯს იქმნის - მძლავრ დარტყმას აყენებს თავად ეროვნულ მოძრაობასა და მათ გაზეთებსაც, რამეთუ მზაკვარმა შევარდნაძემ ზუსტად უწყის მისი მავნებელური შედეგები. კერძოდ: მრავალპარტიულობისა და გაზეთების სიმრავლის შემთხვევაში მოხდება ეროვნული ძალების დაქაქუცვა-დანაწილება ჯგუფებად (უჯრედებად), ხოლო ერთნაირი შინაარსის პუბლიკაციებით - პრობლემის გაუბრალოება. დაიწყება ბუნებრივი პროცესი მკითხველთა ინტერესის განელებისა და შემდგომ დაცემისა ოპოზიციური პრესისადმი. ყოველივე კი დამლუპველ დაღს დასვამს ეროვნულ-განმათავისუფლებელ მოძრაობას. პოლიტიკური ორგანიზაციები და ოპოზიციური გაზეთები დაკარგავენ ფუნქციას. ფუნქციადაკარგული ორგანიზაციები და გაზეთები კი, რეგისტრაციის წყალობით იარსებენენ მხოლოდ შევარდნაძის, როგორც დემოკრატი ხელისუფალის სასარგებლოდ.

ამიტომ, სრულიად საქართველოს ზვიადის პარტია მოუწოდებს პოლიტიკურ ორგანიზაციებს ნუ ესწრაფვიან თავიანთი ორგანიზაციების რეგისტრაციას, ნუ აყენებენ გაზეთების დაფუძნების ბუმს.

რადიკალურმა ოპოზიციამ პოლიტიკურად და იდეოლოგიურადაც უნდა იბრძოლოს არალეგალური გზებითა და მეთოდებით. მხოლოდ ამგვარი ბრძოლა გვაქცევს ნამდვილ, ჭეშმარიტ ეროვნულ მოძრაობად, თუკი გვსურს საერთოდ ვიქცეთ ასეთად და პარტიებისა თუ გაზეთების შექმნა მარტოოდენ ხელისუფლებაში მოსვლის იარაღად არ დაგვისახავს.

თავად ზვიადის პარტია არ აპირებს არანაირ რეგისტრაციას დღეკანდელ იუსტიციის სამინისტროში და ვერც ჰკადრებს ზვიადის შეუვალ და წმინდა სახელს შევარდნაძის უწმინდური ხელისუფლების რეგისტრაციას.

გაუმარჯოს ჩვენს მამაცურ და უკომპრომისო ბრძოლას შევარდნაძის მტარვალური რეჟიმის წინააღმდეგ!

წინ ზვიადის გზით თავისუფლებისკენ!

1995 წლის
25 თებერვალი

TAVISUPALI SAKARTVELO (FREE GEORGIA) N6 (1995) in brief

Mirza Dolidze: "The Court has chosen only those evidences which confirmed the crime"...

The press-conference with the judge Mirza Dolidze who was the Chairman of Court Board of the so called "Chikovani Street Case" was held in the building of the Supreme Court On March 10, 1995.

Press-conference started with the verbose statement which was predominantly based on the statements of the sentence and was of clearly self-justifying nature: the judge, on the one hand, was proving that in the process of trial the Law was not violated and the rights of the defendants were not abused, and on the other - he was trying to assure the journalists and/or may be the supreme bodies, that prolongation of the trial was the result of conspiracy between the lawyers and defendants rather than the consequence of violations of the Law made by the Court Board.

The very first question concerning abolition of capital punishment basing on the decision of the Military Council of February 24, 1992, to give effect to the Constitution of 1921, bewildered M.Dolidze who was confused enough as he was and the head of press-center of the Supreme Court Sulkhan Molashvili hastened to his help. He was assuring the journalists that the well-known statement of the State Council concerning suspending of articles of Constitution in relation to the Criminal Code was adopted on June 11 and thus by the time of explosion in Chikovani St., or by the moment of committing the crime, the norm of Constitution of 1921 concerning the capital punishment was not in effect. But the editor of the "Marji" newspaper B.Javakhia who was "equipped" with Xerox copies of statements, did not give in and informed the Law experts that the Statement was published in the "Sakartvelos Respublica" newspaper on June 17 and since it did not contain indication about the time of bringing this statement to effect, it came into effect only after its publication. Thus on June 13, 1992 the capital punishment article was not in effect.

To the mind of M.Dolidze neither during the preliminary nor in the course of Court investigations were made the mistakes or violations which could have influenced the final results... It was this very statement that arose the following questions:

"Why the Court did not check and investigate the testimonies given by some witnesses who claimed that there were two explosions and not one which were accompanied with gun firing; that immediately before the explosion the movement of J.Ioseliani and his escort's cars was artificially hindered first by one white "Mercedes" and than by white "Gaz-29" car; that there also was a red color "Zhiguli" car from which a man lying on the seat was firing from a sub-machine gun... Why were not publicized the testimonies of Z.Tsiklauri and Z.Gogichaishvili made on August 14, 1992 And October 14, 1992 respectively?" To this question the judge Mirza Dolidze gave the answer worth of including into the treasury of jurisprudence curiosities: "The Court has chosen those testimonies which were proving the crime". Thus, the judge himself confirmed that the Court was striving for proving of the guiltiness of the defendants rather than for finding the truth and when choosing the testimonies was guided by this interest.

"We are not going to make excuses" - Claims Anzor Baluashvili

On March 16, 1995 in the building of the Prosecutor's Office of the Republic of Georgia was held a press-conference related to the completion of trial on "Gamsakhurdia and his Supporters Case". The journalists were faced with the head of investigation team engaged with this case, presently first deputy of Prosecutor General Mr. Anzor Baluashvili, head of Department for Supervision over Lawfulness of Court Acts of the Prosecutor's Office of the Republic Mr. Kakha Koberidze who was the State Prosecutor at the trial, investigators for especially important cases Gulbat Besiashvili and Eldar Topchiev, later they were joined by the investigator of "Kvareli Case" Davit Jinjolava

According to A.Baluashvili, information about prisoners torturing did not correspond to truth and all these statements were basically made by the defendants temselves in the process of Court trial to escape from the charges they were accused of as well as by their lawyers who had never expressed similar complains in the process of preliminary investigation and as a matter of fact such information is spread only by interested people. He also dwelled on such International Human Rights Organizations as "HRW/Helsinki, Amnesty International whose representatives to his mind were not aware of the details of the Case and had not met the investigators team.

A.Baluashvili believes that the investigation and Court trial were carried out with strict observance of the Law and all prisoners from the very first minutes of their arrest they were provided with the lawyers chosen by them. Their rights for defense were not abused, never was any pressure exerted on them, the Law was not violated etc.

Baluashvili explained to the audience that in our society the notion of "presumption of innocence" was misunderstood since in international sense it meant that no one could be recognized guilty and punished without Court trial. Mr. Baluashvili believes that this did not prevent the investigator to consider this or that person guilty in committing the crime in question and make an adequate statement.

The deputy of Prosecutor General failed to explain why in such case it took the investigation additional 8 months to prove the guilt of the suspects (since the Case was passed to the Court for hearing only in August, 1993) and the Court - a year and 9 months to make the verdict. As it is well known the Case of Chikovani St. was initially brought in action by Information Intelligence Service and was passed to the Procurator's office only on September 16, 1992. Irrespective of this, Irakli Dokvadze was interrogated by some workers of the Prosecutor's office exactly in that period which is forbidden by Law.

Baluashvili explained this problem in the following way: "When Irakli Dokvadze was arrested in Kvareli Wood the Prosecutor's Office was absolutely unaware that he was also charged with accusations concerning Chikovani St. Case. Our investigators interrogated him in relation to Kvareli Wood Case episodes. Some of the accused were charged with crimes committed in both cases, that was the reason why the other Case was passed to the Prosecutor's Office". The readiness with which the Prosecutor's Office gave out Irakli Dokvadze to the former KGB as well as the fact that all testimonies obtained at the first stage of investigation or in other words before passing the case to the Procurator's Office, were either withdrawn from the case or completely ignored by the investigation and Court such as for example the testimonies of Jaba Ioseliani's Guardsmen as well as of some witnesses is rather surprising.

In answer to the question how the representatives of the Law would estimate this fact, the deputy Procurator General Baluashvili and Head of Department K.Koberidze who are directly in charge of conducting supervision over the lawfulness of the Court Acts answered that journalists had only episodic information about the details of the Case which resulted in wrong impression. He did not deny that one of the members of Ioseliani's Guard did see a red "Zhiguli" car from which a man lying on the seat was firing from the gun-machine but as he had said it happened in the vicinities of TV Department after a long time since explosion and the witnesses saw this car when they were returning from the special meeting of "Mkhedrioni". Similarly the armed people seen on the previous day in Chikovani St. turned out to be the members of National-Democratic Party Guard.

In relation with the investigation concerning the death of Vakhtang Goksadze Baluashvili stated that he had learned about it too late. The expertise carried out in Kvareli defined heart failure as the cause of death. Mr. Baluashvili was ready to investigate this fact but the members of the family refuse to give their consent to exhumation. As for the death of Revaz Brodzeli, the representatives of the Procurator's Office preferred to completely ignore it.

Nevertheless, the Prosecutors believe that the rights of the defendants were not restricted, on the contrary the defendants restricted the Court, abused the judge and violated the order etc. Finally the representatives of the Prosecutor's Office demonstrated their readiness to show the materials of investigation to the interested journalists since the trial was over and there were no secrets to be kept. From the conversation with the colleagues it became evident, that some of them were intending to take advantage of this promise in the nearest future.

Political Prisoners are Executed In Accordance with the Law of War Situation

Court trial on the so-called "Chikovani St. Case" is over. The sentence is passed, but the public opinion both at home and abroad expresses mistrust in the Court and this circumstance impels the interested bodies to spare no efforts to prove the version faked by them. Thus, it is evident, that both press-conferences in Supreme Court and Prosecutor's Office which were held after passing the sentence were aimed at exerting favorable for them influence on the society. In fact, however, irrespective of active propaganda of "Matsne" TV information program, the opposite results were obtained.

The feeling of dissatisfaction was anyway caused by the fact that the answers of M.Dolidze and A.Baluashvili in some cases actually did not correspond to each other. Thus for example, the judge M.Dolidze actually failed to provide any sound argument to explain disparity of the death sentence with relevant articles of the Constitution of 1921 concerning Capital Penalty except unchecked information that the Statement about suspending this norm of Constitution was adopted on June 11 not on June 17, 1992, and even this explanation was immediately refuted. A.Baluashvili was more prepared for this question: he stated that Constitution norms cannot be suspended by any Statements and thus dwelling on when such statement was made is practically of no use. He said: "In special cases Capital Punishment is allowed by Article 43 of the Constitution of 1921".

This Article of 1921 Constitution reads: "Under the conditions of rebel or war situation the Parliament is authorized to temporarily suspend on the whole territory of the Republic or in some regions the guarantees of those rights which are defined in the following Articles: 19, 22, 25.

Article 19 of the same Constitution says: "The Capital Penalty is abolished". In answer to the above said it should be noted that on June 13, 1992, that is on the day of explosion in Georgia was neither the war situation nor there existed any legitimate authorities other than the heir of the Military Council - The State Council. At the same time use of war situation Laws even under the state of emergency is nothing but a juridical nonsense and is unparalleled in international practice.

Both press-conferences made it evident that both investigators and Court were interested in concealing the facts of prisoners torturing as well as testimonies of some witnesses. Supposedly those are the testimonies which contain undesirable for officials information and probably may lead to the new version of the crime, including appearance of new ames. For this reason some proofs mysteriously disappeared from the Case or were ignored and not considered during the trial. M.Dolidze, A.Baluashvili and K.Koberidze with one accord are stating that on August 14, 1992 Z.Tsiklauri did not give any evidence at all as well as there never existed the testimony of Z.Gogichaishvili given on October 14, 1992. At the same time, it is well known that on August 13, 1992 Z.Tsiklauri "accidentally poured boiling tea over his back" and on the next day did give the testimony to the investigator of the Information Intelligence Service since by that time the Case was investigated by this department. In those day this fact was not concealed even by some members of the State Council, though today nobody wants to recall it. The testimonies given at the first stage of investigations are also buried in oblivion or subjected to depreciation. Thus, for example the Deputy Prosecutor General failed to recall that to the existence of suspicious red "Zhiguli" car testify three witnesses, instead of one. Of those one is Mr. Bichiashvili who by the moment of explosion was driving along Chikovani St. in his own car and received body injury as a result of the explosion. He has never explained why the investigation and Court ignored statements of some witnesses who claimed that there were two explosions rather than one and they were nearly immediately accompanied by gun-machine fire.

Thus the journalists failed to receive the answer to this question from the Procurator either and these testimonies seem to be the result of collective auditory hallucinations.

He never mentioned the fact that the armed persons seen on the previous day did not belong to National-Democratic Party Guard though it was the Guard of J.Ioseliani that suspected them not to be National-Democratic Party Guard. Neither was it defined whether investigation tried to find out the owners of white "Mercedes" and "Gaz-24" cars, as well as the identity of the stranger with beard who was seen by some witnesses near the red "Zaporozhets" car. It was such "absentmindedness" of the investigation that provided the lawyers with all reasons to claim that the case was not investigated, other possible versions with evident indicative signs were not studied. It is noteworthy, that part of these testimonies were given at that stage of investigation when the case was investigated by Information Intelligence Service.

It naturally invites the question could not it be so that this institution had found out some facts the traces of which is trying to hide the Prosecutor's office?

All this evokes suspicion that both investigation and the Court were biased and that is why the most competent International Organization demand new investigation of the case and providing just trial. But Shevardnadze's servants of Law have ready answer to this too: they believe that these International Organizations themselves are biased since they represent the interested party.

How was Killed Vakhtang Goksadze

On September 30, 1992 the Prime Minister of the State Council Tengiz Sigua announced by TV that terrorist group was arrested in Kvareli Wood among the members of which was a teacher of mathematics and promised to inform the society about the identity of this man later. The family of Vakhtang Goksadze learned about his arrest on August 31, 1992 when the flat of Vakhtang Goksadze was searched under the leadership of the chief of Didube district police. At the moment of search the wife of Vakhtang Goksadze Mrs. Leila G.Taktakishvili was in her office and thus the search was carried out in the presence of elderly mother, 12 year old daughter and two witnesses. According to them the search was warranted, the policemen were not aggressive, and nothing suspicious was found in the flat. They took away only Vakhtang Goksadze's military card and three manuscripts to compare the handwriting.

On September 1 information TV program "Matsne"(in morning and evening round-ups) showed V.Goksadze who was subjected to teleinterrogation by the TV correspondent Zurab Kvitashvili who led it in his usual manner. It was evident that the prisoner was under the pressure, he was looking like alive corpse, his teeth were broken, he could hardly speak and often involuntarily used to take hand to his mouth.

On the same day at 4.00 p.m. the Prosecutor's Office investigator Badashvili visited Goksadze"s flat. He asked L.Taktakishvili to go with him to give testimonies. On their way to the Prosecutor's Office and then at the Procurator's Office he was ostentatiously polite. He informed L.Taktakishvili that in the morning or on September 1 he was in Kvareli and interrogated her husband. When he was saying this he was holding a written sheet of paper in his hands which he later put aside. L.Taktakishvili did not recognize the handwriting and she asked the investigator: "Is my husband so severely beaten that he was not even able to write himself his testimonies?" Badashvili hastily put the paper into the file folder and left the question without the answer.

On the request of the investigator L.Taktakishvili wrote the characteristic of her husband, but only later did she realized that the whole conversation was led in the past tense "Vakhtang Goksadze was..." He asked Badashvili if her husband needed anything she was ready to go to Kvareli and took the necessary things to him. However in answer she heard: "Take it easy, he is not guilty, we shall investigate everything and will release him in three days". He ordered his subordinates to take L.Taktakishvili home by car so that she was in time to see the TV program "Matsne at 8 p.m. When saying good-bye he said "If you are in need of anything, do not hesitate to contact me".

In fact by this time Vakhtang Goksadze was already dead for a long time. According to the testimonies of the political prisoners arrested in Kvareli he died in his cell as a result of inhuman torturing on September 1 at 6 a.m. After brutal beating he was not even provided with medical aid. L.Taktakishvili learned about the death of her husband from the mother of her daughter's school friend on September 3. She immediately went to the Prosecutor's office to find out the truth. On her question whether the information about the death of V.Goksadze was true the investigator Badashvili answered with surprise: "I do not know anything about it. I will make inquiry and inform you". Then he disappeared for half an hour. Meanwhile L.Taktakishvili tried to get some information from the internal telephone of the Prosecutor's Office, but in answer she heard that they did not know anything. Half an hour later appeared Badashvili who with a tragic face declared that her husband died.

On September 4 Vakhtang Goksadze's son-in-law and nephew arrived in Kvareli to transport the body. When they were dressing the body, the nephew noticed that the late had deep scratches on his shoulders. So the nephew asked the chief of Kakheti "Mkhedrioni" Gela Goderdzishvili why the late had those scratches. Goderdzishvili answered that the man ran away, fell into the ravine and damaged himself. As it was learned later the Kvareli physician after he had examined the corpse refused to give his conclusion. That was why they had brought a doctor from Telavi who wrote that he had died from heart failure. It is noteworthy that in the death certificate September 2, 1992 is indicated as the date of death. It was seemingly done to justify the nonsense according to which the man who died at 6 a.m. on September 1 was interrogated by the investigator three hours later at 9 a.m. According to the information provided by the relatives the late did not have a single tooth unbroken, his palms were black from beating, one eye was heavily bruised, hair was completely torn out, clavicle was broken and penetrated the throat. The corpse was subjected to the autopsy but was not embalmed, the process of decay was on and even neighbors could not stay at home because of the unbearable odor.

Vakhtang Goksadze was buried on September 8, 1992. The scared family for a long time did not dare to say anything about this terrible death. They kept silence when they received Notice signed by D.Jinjolava, an investigator of the specially important cases at the Prosecutor's Office which said that "The case against Vakhtang I.Goksadze was closed on December 9, 1992 because of his death basing on Issue 8 of Article 5 of the Criminal Code of the Republic of Georgia" (09.12.92 #19-809-92).

After the beginning of Court trial of the so-called "Kvareli Wood Case" when it became evident that the unjust investigation would be followed by similarly unjust verdict, L.Taktakishvili made a claim to the Prosecutor's Office and demanded to bring a charge about the investigation the causes of her husband's death.

After completion of "Kvareli Wood Case" Court trial L.Taktakishvili this time with the petition of the All-Georgia Human Rights Association again appealed to the Prosecutor's Office with the same request in answer to which the President of the Association G.Kervalishvili received even more obscure answer: "In answer to you Appeal of July 1, 1993 with enclosed Statement of the citizen L.Taktakishvili concerning the circumstances of the death of her husband Vakhtang Goksadze we are informing you that we have demanded the materials from the Kvareli region Prosecutor's Office, and once they are studied we shall make decision envisaged by the Law. Of the results you will be informed later").

The Document (#19-801-93) is signed by A.Baluashvili.

Thus, the Prosecutor's Office of the Republic is for about two years studying the materials related to the Case of V.Goksadze's death but so far has not come to any conclusions.

მთავარი რედაქტორი თამარ ებრალიძე
EDITOR IN CHIEF TAMAR EBRALIDZE

მოგვწერეთ მისამართზე: 380008, თბილისი 8, საბონენტო უუთი №227
Address for correspondence: Box #227, 380008, Tbilisi 8, Georgia